

ENSEN.

NR.
5

Politikzeitung

RIIHIMÄEN LASI OY.

RIIHIMÄKI — SOOMES

Põhjamaade suurim, Euroopa moodsaim

klaasi ja kristallitehas

Üle 1.200 töölise, Kauklahti ja Ryttylä sösarتهased kaasa arvatud

Eksport kõigisse maailmajagudesse.

AUHINNATUD:

Kuldmedal — Helsingi 1925. Kuldmedal — Tallinn 1929. Grand Prix — Barcelona 1929. Grand Prix — Antwerpen 1930. Diplome d' Honneur — Brüssel 1935. Grand Prix Hors Concours — Saloniki 1935.

Eesti agentuur K. SILLANDER

Tallinn, Vene tän. 11-a. Telefonid: 443-01, 473-53

LAEVAÄRI

ERNST BERGMANN & K^o

TALLINN, VABADUSVÄLJAK NR. 7
TELEFON 467-31

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 5 (532)

TALLINNAS, 20. MÄRTSIL 1939

XVIII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Politseinspektor A. Liit 50-aastane. — Insp. Liit'i osa kriminalistika kujunemises ja arenemises Eesti politseis. — Meie peatoimetaja ajakirjanikuna. — Kuidas saabub seadus — J. Klesment. — Vere ning spermalaikude identifitseerimisest — prof. G. Rooks. — Jooni Inglise riigikorrast ja vutitsemisvüsisist. — Tallinna sadamas — V. Nõukas. — Ülevaade politsei tegevusest 1938. a. — S. Järvits — jm.

Politseinspektor August Liit 50-aastane

24. märtsil k. a. võib politseinspektor August Liit tagasi vaadata oma 50 eluaastale, aastaile täis tööd ja rühkimist. August Liit'i nimi on tihedalt seotud Eesti politsei ajalooa. Eesti Vabariigi riiklike asutuste organiseerimisel 1918. a. novembris Tallinna linna miilitsaülem A. Hellat kutsus August Liit'i oma abiks, 27. novembrist samast aastast määrati A. Liit Tallinna miilitsaülemale kohustetäitjaks ja hiljem Tallinna linna miilitsaülemaks. Asudes värske pealinna miilitsaülemale kohale raskel ajastul, kus kõik tuli luua ja korraldada, ja teotsedes sellel kohal kogu vabadussõja kestel, kogu aja ise õppides ja teisi õpetades, suutis A. Liit korraldada organisatsiooni, kes rahuldavalt täitis oma ülesande tollaegseis raskeis oludes.

1. veebruarist 1920 määrati A. Liit uuesti asutatava Kriminaalpolitsei Peavalitsuse inspektoriks ja 1. jaanuarist 1923 sama peavalitsuse ülema abiks. Kriminaalpolitsei Peavalitsuse likvideerimisel määrati A. Liit 2. juulist 1924 alates kriminaalpolitsei ülemaks Haapsalus ja 20. veebr. 1926 politseinspektoriks, millisel kohal teotseb senini.

1920. a. alates on A. Liit kogu oma jõu pühendanud meie kriminaalpolitsei organiseerimisele ja arendamisele. Selle aja kestel on amet-

Politseinspektor A. Liit,
meie lehe pea- ja vastutav toimetaja, kes pühitseb
24. skp. oma 50. sünnipäeva

nike kasvatamise ja õpetamise raskus lasunud A. Liit'i õul, eriti kriminaalpolitsei algaastail, kus teenistusse tuli võtta vilumatuid inimesi ja alles teenistuses neid kasvatada ja õpetada. Selleks on A. Liit koostanud määratu hulga juhtivaid ringkirju ja aastate kestel avaldanud rea artikleid „Politseilehes“. Ka on A. Liit'i poolt koostatud õpperaamatuid: 1920. a. — Politsei-

niku käsiraamat, 1921. a. — Isikukirjelduse õperaamat dr. R. A. Reisi järele ja 1927. a. — Kurjategijate jälginine. Viimane raamat on eriti sisukas teos ja seda võib julgesti kõrvutada võõrkeelsete sama ainet käsitlevate õperaamatutega. Meil Eestis on ta sel alal ainus ja on tõhusaks abiks kõigile politseiametnikele.

Olles aastate kestel lektoriks politseikursusil ja Politseikoolis, on suurim osa meie politsei koosseisust A. Liit'ilt saanud oma teadmised kuritegude jälitamise alal. Aastaid kestnud kibe töö on kannud tõhusat vilja; kui meie politsei aparaat tänapäeval seisab tarvilisel kõrgusel, siis on selles palju teeneid inspektor A. Liit'il.

Rahulik iseloom, seoses hiidlasile omase muheda huumoriga ja sõbralik kohtlemine inimese ja ametnikuna, on võitnud A. Liit'ile üldise poolehoidu.

Tähtpäeva puhul saadab kogu politseiametnike pere, eriti kriminaalpolitsei ametkond, inspektor A. Liit'ile südamlikke õnnitlusi, soovides temale õnne ja raugematut jõudu edaspidises töös.

Politseiinspektor August Liit on sündinud Hiiumaal Suuremõisa vallas 24. märtsil 1889. a. Kasvanud võrdlemisi kehvades oludes, tuli A. Liit'il ületada nii mõnigi raskus, et lõpetada õppimine Haapsalu linnakoolis, mis tolle ajajärgu oludes oli juba teatavaks saavutuseks. Majanduslike raskuste kõrval mõjus takistavalt õpingute jätkamisele A. Liit'i juba tol ajal suuresti arenenud rahvuslik enesetunne. A. Liit'i koolikaaslasena meenub ajajärk koolipõlvest, kus

1905. a. sündmuste mõjutusel lõkkele löönud rahvustundel A. Liit oli üks neid õpilasi, kes esitas õppenõukogule nõudmise: koolis korraldatagu eesti keele õppetunnid. See nõudmine leidis täitmist. Samal ajastul oli A. Liit ka üks neist, kes rahvustundest katkestas saksa keele õppimise. Tegu, mida ehk pärast on tulnud kahetseda, kui vanemas eas tuli jätkata nooruses katkestatud õpinguid. Rahvusliku vaimu väljendused viisid nii mõnegi kokkupõrkeni õpetajaskonnaga, kes pärastisel surveajal tegid A. Liit'ile raskusi õpingute lõpetamiseks. Haapsalu linnakooli lõpetas A. Liit 1907. a. kevadel, asudes juba sama aasta sügisel iseseisvalt leiba teenima Nõmba vallakooli õpetajana kodusaarel — Hiiumaal, sooritades ennem eksternina algkooli õpetaja kutseeksami. Nõmba vallakoolis töötas A. Liit kaks aastat: 15. okt. 1907 kuni 15. okt. 1909, siirdudes hiljem Kärda valla sekretäri kohale, kust jaanuarikuus 1915. a. asus samale ametikohale Kõrgessaare valda. 1917. a. miilitsa moodustamisel valiti A. Liit Hiiumaa miilitsajaoskonna ülemaks, millisel kohal teotses sama aasta oktoobrikuuni, millal evakueeriti Tallinna.

Tallinnas töötas A. Liit algul 6. jaoskonna sekretärina ja siis 5. jaoskonna miilitsaülemana, kuni vabastati enamlaste poolt 1918. a. jaanuaris. Iseseisva Eesti Vabariigi väljakuulutamisel teotses lühikest aega Tallinna linna miilitsaülema abina, kuni Saksa okupatsioonivõimud likvideerisid miilitsa. Okupatsiooniaja veetis oma kodukohas — Hiiumaal.

Juubilar omab III kl. Kotkaristi, E. V. Tuleτόrje Liidu II l. Kuldristi ja Leedu Vabariigi presidendilt annetatud Gediminase ordu aumärgi.

V. Vau

N. Reimo

Inspektor A. Liit

pühitseb selle kuu 24. päeval oma 50. sünnipäeva. Teeninud palju aastaid insp. Liit'iga politsei alal lähedases kontaktis ja õppinud teda tundma tubli töömehena ja sümpaatse inimesena, tahan lühidalt iseloomustada meie juubilar ja tema tööd meie politseis.

Ta on *self-made man*. Neid on ju meie politseis palju, aga tema on üks puhtakujulisimaid. Ühiskonna teenimise alal oli A. Liit'il staažiks rahva hulgas pedagoogina ja omavalitsuse tege lasena teenimine, kuid politsei staaž ja teoreetiline ettevalmistus algas tal ühel ajal politseis juhtival kohal teenima hakkamisega.

Ta ise kurdab, et Tallinna miilitsas tööle asudes tunnud ta ennast väga täbarasse seisukorda

asetatuna, kuid mina arvan, et ta seal oli palju rohkem oma kohal kui mõni isevalitsusaegne ruttiini kammitsas politseispets. Meie Vabariigi algpäevil ajavaim oli seesugune, et selles loovas töös, mida nõudis uute olude jaoks uue politseiaparatuuri korraldamine, oli vaja mitte niipalju politseispetsi, kui tasakaalukat, kannatlikku närviga organisaatorit ja rahva hingeelu tundvat inimest.

Kui nüüd tagantjärele vaadelda A. Liit'i tegevuse tulemusi miilitsa juhina ja korraldajana, kui sõja ja revolutsiooni tõttu laokile läinud avalikku korda ja julgeolekut tuli jalule seada ja seejuures ka päris korralagedat korra ja julgeoleku aparatuuri ennast teovõimeliseks teha, siis

Sünnipäevaks!

Käesolevas kuus tähistab meie politseiametkond ühe oma juhi — inspektor A. Liit'i 50. sünnipäeva.

Sel puhul märgin siinkohal meeeldi seda head vahekorda, mis valitseb prokuratuuri ja kriminaalpolitsei vahel, ja et selleks on inspektor Liit väga palju kaasa aidanud oma isikuga. Hea vahekord asutuste vahel on nende koostöö edukuse üheks aluseks.

Ühtlasi märgin veel kriminaalpolitseis valitsevat tugevat töödistsipliini ning valmisolekut ja head tahet oma ülesannete täitmisel, mis prokuratuurile ja kohtuvõimudele kaastöötamisel ja nende abistamisel on nii oluline. Selles on oma hea osa inspektor Liit'il, kes pikkade aastate kestel on kogemusrikkalt juhtinud temale alluvaid inimesi ja asutusi ja neid aidanud hoida tarvilikul kõrgusel.

Soovin enese ja prokuratuuri nimel tublile töömehele endiselt head tervist ja jõudu tema edaspidises töös ja tegevuses ning isiklikus elus kõike head.

Kokkuvõtte prokuröör

peab tööle au andes tunnustama, et *self-made man* on selle raske ja keerulise ülesandega hästi toime saanud.

Tema päris tööalaks sai aga hiljem kriminaalpolitsei ala.

Teatavasti oli see politsei eriala vene ajal oma arenemiselt alles algelises staadiumis ja seepärast ei olnud vene süsteemist ja meetodeist meie politseile peaaegu midagi pärandada. Sealt saime küll mitu tublit ametnikku-praktikut, kuid kohutavalt tõusnud kuritegevus pani neile nii suure töökoorma, et neil ei olnud mahti ümberorganiseerimise ja moderniseerimise tööks. Praegu aga teame, et meie oma kriminaalpolitseid tema organisatsiooni, tehnilise oskuse ja töö efektiivsuse poolest võime vabalt kõrvutada Lääne-Euroopa omadega.

See edu ei ole toime tulnud ilma A. Liit'ita. Ta luges läbi tohutu hulga selle ala paremat väliskirjandust, lõi sidemeid välismaade kriminaalpolitsei juhtidega, tutvus organisatsiooniga, töömeetoditega, ametnike ettevalmistusega ja tehniliste vahendite tarvitamisega ning rakendas oma

värskelt saadud oskused ja teadmised meie kriminaalpolitsei arendamisel.

Nüüd on see *self-made man* meie politseis parimaid asjatundjaid kriminaaljälitamise teooria ja praktika alal ja hinnatav lektor meie Politseikoolis, kusjuures ajal, millal tema koolist läbi käinud värskel järeelkasvul oli noor, oli ta mõlemas töös koguni asendamatu.

Juubilar peaks oma töö seniste tulemustega väga rahul olema: kriminaalpolitsei töötab hästi ja noor juurdekasv on hästi ette valmistatud oma tööks.

Kui selle noore juurdekasvu hulgast ka mõned mehed meistril üle pea kasvavad, siis usun, et see teda ei kurvasta, vaid et ta sellest ennem head meelt tunneb, sest egoistlik enese esileadmine, edevus ega kadetus ei ole tema iseloom.

Juubilaril, kui lahkelt ja sõbralikult inimesel, on palju sõpru, kes teda 50. sünnipäeva puhul õnnitlevad. Ka mina ühinen nendega ja soovin juubilarile head käekäiku ja tublit tervist veel paljudeks aastateks, ühtlasi tuletades tänades meelde seda abi, mida ta mulle osutas minu töös sel ajal, kui meil tuli koos tegelda.

Inspektor Liit'i osa

kriminalistika

kujunemises ja arenemises Eesti politseis

Kriminaalpolitseid ja lugupeetavat juubilari insp. A. Liit'i on Eesti politseipere harjunud mõistma ja tundma lahutamatu tervikuna; nad on kui keha ja vaim, moodustades koos kriminaalpolitsei elava organismi.

Pikkade aastate kestel oleme auväärt juubilari tundma õppinud kui kriminaalpolitsei organiseerijat ja juhtivat ametivenda, kui head asjatundjat ja pedagoogi kriminalistika alal, kui soravat ja asjatundlikku sulemeest meie kutseajakirjas.

Olles suurema osa oma teenistusest tegevuses juhtiva isikuna keskasutuse juures, on insp. Liit võtnud politseipere täieliku lugupidamise ja tunnustuse oma pideva tööga teadliku süütegude jälitamise kujundamises ja arendamises.

1920. aastal, millal loodi omaette kriminaalpolitsei aparaat Kohtuministeeriumi juures, ei olnud meil midagi, millele rajada selle organi tegevust. Ei olnud inimesi, peale mõne üksiku, kes oleks omanud vajalikke teenistusiikke kogemusi nii praktiliselt kui teoreetiliselt. Samuti ei pärinud meie endiselt Vene riigilt midagi nimetamisväärset teenistuskogemuste kui ka vastava kirjanduse alalt. Ainus tee oli pöörata pilgud Lääne-Euroopasse, kus leidis küllaldaselt eskujusid organiseerimise mõttes ja rohkesti erikirjandust.

See oli ka meie auväärt juubilari veene, ta ei jätnud võimalust kasutamata, et lääne kultuurriikides ringi vaadata ja vastavat kirjandust hankida. Nii on insp. Liit mitmel korral ette võtnud väsitavaid reise välismaale nii suurkui väikeriikidesse, et vaadelda sealset kriminaalpolitsei organisatsiooni ning töömeetodeid, teha neist vastavaid järeldusi ja rakendada uuendusi meie kriminaalpolitsei tegevusse.

Kuid lühiajaline reis ei võimalda põhjalikult ja kõigekülgselt süveneda ei organisatsiooni ega tema tegevuse üksikasjusse ja peensusisse. Kriminaalpolitsei tegevuses tuleb rakendada ja kasutada väga mitmesuguseid teadmisi ja oskusi mitmesuguste teaduste aladelt. Selleks on vaja kasutada kirjandust, kus käsitletakse neid teadusharusid. Seda teed on käinud ka meie juubilar. Varustudes vastava kirjandusega, asus ta täie innuga materjali läbitöötamisele ja on loonud enesele tugeva teoreetilise aluse kriminalistikas.

Varsti ilmnevad ka tema töö tulemused. Insp. Liit'i näeme väga sageli kohtulaua ees seletusi andmas eksperdina mitmesuguseis küsimusis, mida käsitleb kriminalistika ala. Temast võrsus meie tuntuim asjatundja ja teoreetik jälitamise küsimusis.

Varustudes rikkaliku materjali ja kogemustega nii kutsekirjanduse kui praktilise teenistuse alal, ei ole insp. Liit seda vaka all hoidnud, vaid innukalt oma teadmisi edasi andnud, küll meie kutseajakirja — „Politseilehe“ — veergudel, küll õpperaamatuis, eriti aga meie kutselises õppeasutuses — Politseikoolis ja kursusil. Ja selles ilmnebki minu arusaamise järgi väärtuslikem osa auväärt juubilari tegevusest.

Nagu eelpool öeldud, algas kriminaalpolitsei oma tegevust ilma kogemusteta, ilma eskujuta. Kõik tuli enesel leida ja luua. Kui tolleaegne ametnik rajas oma tegevuse süütegude jälitamisel juhuslikele agentuurandmeile või süü ülestunnistamisele, siis tänapäeva kriminaalametnik asub jälitamisele laialdaste teadmistega, rakendades ja kasutades süüteo avastamiseks vahendeid ja abinõusid, mida pakuvad mitmesugused teadusharud ja vastavas kirjanduses toodud rikkalikud kogemused jälitamise alal. Kui varemalt kriminalisti töö jälitamisel kandis juhuslikku ilmet, on tänapäeval töö rajatud väljakujunenud meetodeile, teadmisele ning oskusele.

Kui meie politsei on arenenud ja jõudnud sellisele tasemele, siis peab avameelselt tunnustama, et selles osas on küll suured teened peamiselt meie juubilaril.

Lehitsedes meie kutseajakirja tema algaastait, s. o. 1921. aastast peale, leiame peaaegu igas numbris artikli jälitamise alalt, kus sorava ja lihtsa väljendusega on igale ametnikule antud võimalus ammutada teadmisi väliskirjandusest ja meie oma tegevusest. Kui need kirjutiised, mis insp. Liit on ajakirja veergudel toonud, ritta seada, siis võime neid küll vist kilomeetritega mõõta. See näitab auväärt juubilari suuri võimeid sulemeheks ja teiselt poolt suurt järjekindlust ning indu selle ala propageerimisel ja populariseerimisel.

Pealeselle on insp. Liit'i sulest ilmunud õpperaamatuid, mis on olnud aluseks ning teerajajaks meie kutseala kirjanduses.

Sama edukas on juubilari tegevus olnud pedagoogina kriminalistika alal.

Teatavasti hakati 1921. aastal korraldama lühiajalisi kursusi välispolitsei konstaableile (resp. rajooniülemale) ja hiljem ka kõrgemaile ametnikele, et panna alus politsei teadlikule tegevusele ja täiendada ametnike teadmisi ja oskusi. Esimeste lektorite hulgas leiame jällegi insp. Liit'i, kes täie andumusega on töötanud ametnike väljaõpetamisel süütegude jälitamise alal kuni tänapäevani, Väsimatult ja visalt on juubilar püüdnud anda kokkuvõtlikult ja ülevaltlikult vajalikke teadmisi jälitamise alal.

1925. aastal Politseikooli asutamiseiga on see ala saanud täieliku õppeaine kuju ja õiguse, mida kogu aja on õpetanud juubilar. Julgen arvata, et tehtud töö ja nähtud vaev süütegude jälitamise õpetamisel, millega kaasas on käinud politsei juurdluste viimistlemine ja kuju andmine, on kaasa aidanud kriminaalprotsessi reformeerimisele, millega legaliseeriti politseijuurdlused ja millega on tõendatud, et politsei on arenenud seevõrd, et ta on suuteline täitma formaalsed nõuded ja andma juurdlusele vastava sisu, mida võib kohtus avaldada.

Kokkuvõttes võime üksmeelselt öelda, et suur

Inspektor A. Liit, karikaturisti nähtuna

töö on tehtud, tee on rajatud, nüüd tuleb seda viimistleda ja viia täiuslikkuseni. Kuna auväärt juubilar jõuab parimasse meheikka, siis loodame temalt veel rikkalikku materjali meie teadmiste varasalve ja selles mõttes soovime juubilarile indu ning jõudu tööks ja helget tulevikku!

Meie peatoimetaja ajakirjanikuna

Siin päikese all igapäevases töös ja askeldusis ei pane nagu tähelegi, kuivõrd kiirelt kaovad päevad, kuud ja aastad. Ei ole nagu aega mõelda millelegi. Olles jõudnud teatava tähtpäevani, siis peatume hetkeks ja vaatame tagasi tehtud tööle ja olnule. 24. märtsil k. a. võib tagasi vaadata oma viiekümne aasta elurännakuile meie lehe pea- ja vastutav toimetaja, politseiinspektor A. Liit. Juubilari elukäik on täis valgust ja varje, sest võrdlemisi kitsais oludes, võõra rahvusliku surve all, tuli maast-madalast pidada võitlust, et omandada haridust ja säilitada rahvuslikku iseteadvust. Vaevu võis 1909. a. noor kooliõpetaja aimata oma edaspidist elusaatust, vaevu kujutleda, et meheas töötab Eesti politsei juhina ja selle kutseajakirja peatoimetajana.

Politseiinspektor A. Liit ja „Politseileht“, need on kaks lahutamatu sõpra, kelledest esimene on sammunud ees, rajanud teed, näidanud suunda ja loonud nooremale sõbrale kuju ja sisu. Juba 1921. a., kui meie politsei kutseajakiri nägi esimest päevavalgust, rändas juubilar oma töökad käed selle kaastöölisesena tööle ja on lakkamatult töötanud aastast-aastasse kuni tänini. Mõni aasta tagasi, kui leiti, et ajakiri nõuab ümberkorraldamist nii-

hästi oma ilmumise sageduses kui sisus, oli juubilar üks neist, kes selle töö võttis tööarmastusega oma õlule ja asus ajakirja juhtima. Meie, lehe kaastöölised, olles selle aja kestel pidevalt kokku puutunud juubilariga, oleme leidnud temas alati hea isaliku nõuandja, kellega koos töötades oleme võinud saavutada neid tulemusi, milledeni oleme tänapäeval jõudnud. Alati heatahtlik, siiras, oleme leidnud temaga igas küsimuses kiire lahenduse. Loendamatud teoreetilist ja praktilist ala puudutavad kirjutised on pidevalt ilmunud „Politseilehe“ veergudel. A. Liit'i ajakirjanduslik tegevus ei ole piirdunud vaid „Politseilehega“, vaid tema sulest on ilmunud rida artikleid nii kodu- kui välismaistes ajakirjades. Oleks võimatu üksikasjaline loetelu juubilari ajakirjanduslikust tegevusest, peame piirduma vaid linnulennulise ülevaatega. See annab pildigi üldjoontes.

Meil, kaastöölisel, on hea meel õnnitleda juubilari tema tähtsa juubeli puhul ja on südamlilik soov, et veel palju, palju aastaid võiks tema vaim ja töö siduda meie politseipere ühist üritust — „Politseilehte“. Jõudu ja palju aastaid!

H. P.

J. KLESMENT

KUIDAS SAABUB SEADUS

1.

Üldisi märkmeid.

Tänapäeval on igal kodanikul tegemist seadustega. Seadus korraldab kodaniku käitumist igal sammul — olgu see läbikäimisel üksteisega, tema igapäevases töös ja tegevuses või kokkupuutel avaliku võimuga. Veel rohkem, kõigi riikide põhikorras sisaldub norm, et keegi ei või vabanduda seaduse mitteteadmiselega (vt. meie Põhiseaduse § 4 teine lõige).

Seaduseks formaalses mõttes loetakse akti, mis antud riigi põhiseaduses selleks ettenähtud organite poolt seadusandlikus korras, ja seaduseks materiaalses mõttes — loendamatu juhtumeid (s. o. mitte üksikjuhtumeid) reguleerivat üldnormi (s. o. normi, mis ühesuguseil asjaoludel omab ühtlast jõudu kõigi kodanike kohta).

Seadus on kohuslik kõigile ja tema mittetäitmisest järgneb kas teatava toimingu tühi-seks tunnustamine või karistus või mõlemad koos.

Seadus on niisamuti kui kodanikele kohuslik ka kõigile riigivõimukandjaile, sest „riigivõimu ei saa keegi teostada muidu kui Põhiseaduse ja

sellega kokkukõlas olevate seaduste alusel“ (Ps. § 3).

Kõrgeim seadus on Põhiseadus, sest kõik muud seadused peavad olema sellega „kokkused“. Sellega on alla kriipsutatud suveräänse riigi üks põhimõtteist — ainoõigus riigis seakõlas“, see on „vankumatu juhteks Vabariigi Presidendi, Riigikogu, Vabariigi Valitsuse ja kohtute tegevuses“ (Ps. § 3 teine lõige).

Organid, kes on õigustatud andma seadusi, samuti ka üksikasjalise käigu, mis läbi peab tegema teatav kava, enne kui saada seaduseks, määrab Põhiseadus. Põhiseadus ise on aga saanud rahva enamiku otsuse kohaselt ja nimelt rahvahääletamisel 23., 24. ja 25. veebruaril 1936 rahva poolt suure hääleteenamusega vastu võetud otsuse alusel rahva poolt valitud Rahvuskogu kaudu. Sellega on iga seadus, mis on antud põhiseaduslikus korras ja kooskõlas Põhiseadusega, ühiskondlikult tunnustatud eeskiri, mis on antud selleks, et korraldada kodanike ühiselu, kooskõlastada kodanike tegevust ühiselu raames ning kaitseda nende huve.

Põhiseaduse § 4 järgi „Eestis on jõus ainult tema oma asutiste poolt kehtimapanud seadu-

Läti politseijuhi tervitus meie politseidirektorile ja politseiperele

Eesti 21. aastapäeva puhul läkitas Läti administratiivdepartemangu direktor J. Anšmits meie politseidirektorile järgmise telegrammi:

Enda ja kogu Läti riigi politseinike nimel tervitan Teid ja naaberriigi Eesti politseinikke 21. iseseisvuse aastapäeva puhul.

J. Anšmits, Adm.-dep. direktor.

Olgu mainitud, et Läti politseiajakiri „Policija“ oma veebruarikuu numbris tõi ära pühenduse, kus mainis Eesti, Läti ja Leedu rüge ühist koostööd ja nentis, et meie ja Läti politseipere vahel valitseb sõbralik vahakord ja koostöö, mis arenenud on isegi nükaugale, et kadunud on riigipiirid. Takistamatult astuvad naaberpolitseinikud üle piirijoone ja korraldavad töö nagu oma riigi pinnalgi. Lõppeks on eestikeelne tekst „Elagu Eesti“.

dusi kehtima panna selleks määratud asutuste kaudu. Väljastpoolt ei saa meie kohta keegi mingeid norme kehtima panna. *)

Erandina tunnustab Põhiseadus samas 4-das paragrahvis, nagu suurem hulk põhiseadusi mujal, et „rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud eeskirjad kehtivad Eestis õigusliku korra lahutamatu osadena.” See eeskiri määrab meie kui riikide perre kuuluva täieõigusliku liikme seisundi, sest riikide omavaheline läbikäimine peab rajanema kindlaile reegleile. Neiks reegleiks on kas riikide vahel sõlmitavad lepingud ja kohustus neid austada ja täita kui ka aegade jooksul väljakujunenud rahvusvaheline tava.

Seaduste väljaandmist ja sellega seoses olevat protseduuri nimetatakse seadusandluseks. Seadusandluse teostamisel meie Põhiseaduse järgi on järgmised põhimomendid: seaduse algatamine, vastuvõtmine ja väljakuulutamine.

Neile põhiseaduslikele põhielementidele lisanduvad seaduste algatamiseks ettevalmistamine, algatatud seaduste arutamine enne nende vastuvõtmist ja välja kuulutada otsustatud seaduste avaldamine.

Seadused ise saavad meil kahel teel: 1) seaduste vastuvõtmisega Riigikogu poolt ja väljakuulutamiseega Vabariigi Presidendi poolt; 2) seaduste dekreedina andmisega Vabariigi Presidendi poolt.

Allpool püüame üksikasjaliselt peatuda seadusandluse käigu juures, peatudes eraldi Riigikogu poolt vastuvõetud ja dekreedina antud seaduste juures, kuna viimaste juures nende saamise käik on suuresti erinev võrreldes esimest liiki seadustega.

2.

Seaduste algatamine ja selleks ettevalmistamine.

Seaduste algatamise või initsiatiiviõigus on õigus esitada seaduse-elnõusid parlamendile, meil Riigikogule, mida viimane on kohustatud arutama seadusandlikus korras. Sellest hetkest peale, kui seadus vastava Põhiseaduses ettenä-

*) Siin võidakse küsida, kuidas saab lugeda eeltooduga kooskõlas olevaks, et meil ometi veel kehtimas rida vene seadusi, mis pole antud Eesti oma asutuste poolt? Sellele vastus: Veneaegsed seadused on Eesti oma seadusega (Seadus üleminekuaja kohta, RT 1938, 1) tunnustanud Eestis kehtivaiks. Need pole meile kellegi poolt peale surutud, vaid meie oma seadusandja on lugenud need meil kehtivaiks. See oli paratamatu, sest seaduste andmine on palju aega nõudev toiming. Olgu kohe öeldud, et vene seadusist lõplikult vabanemine meil on ainult lähema aja küsimus, kuna suurem osa neist on juba asendatud oma seadustega või kaotatud.

Kõ ja tuletõrje juhataja R. Vaharo, kes Presidendi käskkirjuga 24. veebr. ülendati kol.-leitnandiks

tud organi poolt on algatatud, on saanud seaduse-elnõu ja ta püsib sellena kuni selle lõpliku vastuvõtmiseni. Enne algatamist on meil tegemist ainult elnõu-kavaga, mis võib olla koostatud ametiasutuses, eraisikute poolt jne.

Põhiseaduse § 92 järgi on „seaduste algatamise õigus Vabariigi Valitsusel Vabariigi Presidendi teadmisel ja vähemalt ühel viiendikul Riigivolikogu seaduslikust koosseisust.“ Sama paragrahvi teise ja kolmanda lõike järgi Riigivolikogu liikmed on piiratud seaduste algatamise õiguses ja nimelt: Riigivolikogu liikmete poolt algatatud seaduse-elnõud, mis „tingivad riigi tulude ja kulude eelarveis uute kulummade sissevõtmist või riigi tulude vähendamist või kustutamist,“ võivad tulla Riigivolikogus „arutusele ainult Vabariigi Valitsuse nõusolekul Vabariigi Presidendi teadmisel“, ja „riigi relvas- tatud jõude ja kodanike kohuseid riigikaitse alal puudutavate seaduste algatamise õigus on ainult Vabariigi Valitsusel Vabariigi Presidendi teadmisel.“

Nagu neist eeskirjust selgub, on Vabariigi Valitsus Vabariigi Presidendi teadmisel seaduste algatamise õiguses piiramata. Riigivolikogu liikmed (nimelt vähemalt $\frac{1}{5}$ neist, s. o. vähemalt 16 liiget) võivad algatada seadust, mis ei käi eeltoodud kitsenduste alla. Neist esimest liiki seadusi, s. t. mis tingivad eelarvesse uute

kulude võtmist või tulude vähendamist või kustutamist, võivad nad küll algatada, kuid need eelnõu ei saa käiku enne, kui Vabariigi Valitsus Vabariigi Presidendi teadmisel selleks on avaldanud nõusoleku. Riigikaitse alasse puutuvaid seadusi ei saa Riigivolikogu liikmed üldse algatada.

Vabariigi Valitsus ei toimi seaduste algatamisel oma nägemisel, vaid ta võib seda teha ainult Vabariigi Presidendi teadmisel. Vabariigi President ei oma meie Põhiseaduse järgi seaduste algatamise õigust, kuid ta võib Vabariigi Valitsuse poolt algatatud seaduse teadmiseks võtmisest keelduda ja sellega takistada seaduse algatamist või nõuda enne teadmiseks võtmist selle vastavalt ümbertöötamist, samuti valitsusele ülesandeks teha algatada teatavat eelnõu.

Peatume nüüd seaduse-eelnõude ettevalmistuse käigu juures enne nende eelnõuks saamist ja seda nimelt selles osas, kuid võrd see toimub valitsusasutis, kus eelnõu-kavade ettevalmistuse kohta on kehtimas kindlad eeskirjad või selleks on välja kujunenud teatav kindel kord.

Seaduste-eelnõu kavade väljatöötamise, kavade läbivaatamise ja seaduste algatamise kohta Vabariigi Valitsuse poolt kehtivad peale Põhiseaduse eeskirjade järgmised kirjalikud eeskirjad:

- 1) Riigikogu Töökorra seaduse (RT 1937, 71, 595) § 8;
- 2) Valitsemise korraldamise seaduse (RT 1938, 37, 332) § 53 ja 55;
- 3) Õiguskantsleri tegevuse korraldamise seaduse (RT 1938, 36, 315) § 3;
- 4) Riigivanema poolt 24. oktoobril 1934 riigiasutustele täitmiseks antud „Sundeeskirjade kavade väljatöötamise kord“;
- 5) Peaministri käskkirjad 26. sept. 1938 nr. 14, 11. okt. 1938 nr. 15 ja 26. nov. 1938 nr. 19.

Peale nende sisaldavad kutsealaste omavalitsuste seadused eeskirju neile arvamiseks saadetud kavade suhtes arvamuse avaldamise kohta. Samuti on antud üksikasju sisaldavaid eeskirju seaduse-eelnõu kavade vormi kohta Kohtumistri poolt.

Need eeskirjad ja väljakujunenud kava moodustavad alused eelnõu-kavade väljatöötamise korra kohta.

Seadused on oma sisult ja ulatuselt mitmesugused. Ühed neist on laiaulatuslikud iseseisvad koodeksid (ehk nagu neid meil vahel on nimetatud „seadustikud“), nagu Kriminaalseadustik, Tsiviilseadustik jne. Teised oma ulatuselt samaliigilised on seadused, mida on tulnud anda Eesti Põhiseaduse ellurakendamiseks, nagu valimisseadused, omavalitsuste seadused, valitsemist korraldavad seadused jne. Kolmandad

arendavad üksikuid elualasid ja on mahult suuremad või vähemad, olenedes ainekust. Elu arenedes peab seadusandlus sellega sammu pidama ning seadused ei saa olla paindumatult edasipüüvad, — sellest tekib tarvidus anda seaduste üksikute osade muutmise ja täiendamise seadusi. Mõned seadused on tingitud ainult jooksva elu vajadusist, ilma et nad omaksid püsivat ilmet, nagu seadused teiste seaduste elluviimiseks, ühelt seaduselt teisele ülemineku korraldamiseks jne.

Samuti erinevad seadused oma sisuliselt ulatuselt. Ühed neist sisaldavad põhjapanevaid ja laiaulatuslikke reforme, teised korraldavad kitsamaid alasid, kolmandad on tehnilist laadi korraldused.

Kõigest sellest oleneb ka eelnõu-kavade väljatöötamise käik ja kava väljatöötamisest osavõtivate instantside tegevuse ulatus.

Tähtsamate ja ulatuslikumate seaduse-eelnõude kavade väljatöötamise vajadus määratakse kas Vabariigi Valitsuse poolt tema ametisse astumisel või Valitsuse töö käigus, samuti ministrite poolt olenevalt esilekerkinud tarvidusist ja valitsuse poliitilisest suunast.

Ulatuslikumate uute seaduste suhtes määrab Vabariigi Valitsus seaduse üldise suuna. Teiste seaduste suhtes informeerib minister oma vasta-vaist kavatsusist Peaministrit ning Peaministri ja ministri vahel selgitatakse seaduse vajalikkust ja selle suundi.

Tähtsamail juhtumil kantakse kõigest eeltoodud algkavatsusist Peaministri või ministrite poolt ette Vabariigi Presidendile ning arvestatakse Presidendi juhiseid. Samuti teeb Vabariigi President tarbekorral Vabariigi Valitsusele kohuseks teatava seaduse algatamise.

Ps. § 92 viimase lõike alusel võib Riigivolikogu ja Riiginõukogu oma seadusliku koosseisu enamuse otsusel poole esitisega algatada nende poolt soovitavaks tunnustatud seadusi. Sel puhul on Vabariigi Valitsus autori arvates kohustatud võtma esitise kohta seisukoha, kusjuures ta ei võiks loobuda algatamisest teisiti, kui sellest vastavat koda informeerides (muidu ei oleks vajadust vastava otsuse tegemiseks vastava koja seadusliku koosseisu enamust). Valitsus ei ole sellega veel juriidiliselt seaduse algatamiseks kohustatud, siin võivad Valitsuse eitava seisukoha puhul olla valitsuse suhtes vaid poliitilised tagajärjed.

Võimaluse korral arvestatakse ka kutsealaste omavalitsuste ning asjast huvitatud organisatsioonide poolt esitatud sooviavaldusi vastava seaduse andmiseks või muutmiseks.

Kui ülaltoodud viisil seaduse vajalikkus ja otstarbekus ning selle põhijooned on leidnud tunnustamist, tehakse asjaomase ministri poolt

vastavale ametkonnale kohuseks eelnõu-kava väljatöötamine.

Eelnõu-kava väljatöötamisel võetakse üksikasjaliselt arvesse praktilised kogemused, seni asetleidnud raskused seaduse käsitamisel, vajalikud kalkulatsioonid, teoreetilised seisukohad, vastavad välismaa seadused jne. Tähtsamad eelnõu-kavad vaadatakse läbi selleks moodustatud komisjones, milledest võtavad osa vastava ala asjatundjad ametkonnast enesest kui ka teistest ametkondadest, vajaduse korral kutsealaste omavalitsuste esindajad ning asjatundjad väljastpoolt.

Sel viisil esialgselt väljatöötatud kava saadetakse vajaduse korral, eriti kui see puutub teiste ministeeriumide aladesse, sisuliseks seisukoha võtmiseks teistele ministeeriumidele ja riigikeskasutusile, kes teatavad seatud tähtjaks oma seisukoha. Samuti saadetakse esialgne kava vajaduse korral arvamuse avaldamiseks kutsealasele omavalitsusile, samuti kohalike omavalitsuste liitudele ja teistele asutusile, kellesse eelnõu-kava sisuliselt võiks puutuda. (Saadud arvamusi ja märkusi arvestatakse ministeeriumis kava lõplikul koostamisel.

Sel viisil koostatud ja ministri poolt heaks kiidetud kava esitab minister Ps. § 55 kohaselt Vabariigi Valitsusele.

Valitsemise korraldamise seaduse § 53 kohaselt tuleb eelnõu-kavad esitada Vabariigi Valitsusele Kohtuministeeriumi kaudu. Sama seaduse § 55 kohaselt on Kohtuministeeriumi Kodifikatsiooniosakonna ülesandeks „seaduste eelnõude-kavade juriidiline, seadustehniline ja keeleline läbivaatamine“, milline toiming, samuti vajalike paranduste teatavaks tegemine „toimub Vabariigi Presidendi poolt antud korra kohaselt“ (VKS § 53).

Riigivanema poolt 24. okt. 1934 antud „Sundeeskirjade kavade väljatöötamise korra“ kohaselt toimub kava läbivaatamine Kohtuministeeriumis alljärgnevalt.

Esitatud kava antakse ühele Kodifikatsiooniosakonna liikmele esialgseks läbivaatamiseks. Vajaduse korral, eriti suure ulatusega eelnõu-kavade läbivaatamisel, vaadatakse kava läbi ministri või ministriabi poolt määratud komisjonis, kuhu peale Kodifikatsiooniosakonna liikmete kutsutakse ka kava algataja ministeeriumi kui ka teiste ministeeriumide esindajaid, vajaduse korral asjatundjaid väljastpoolt. Läbivaatamine toimub peamiselt kava seadustehnilise ja juriidilise külje suhtes. Samuti vaadatakse kava läbi keeleliselt selleks ametis olevate keeleliste korrektorite poolt.

Tehtud parandused tehakse teatavaks kava algatajale ministrile. Kui kava algataja ühineb Kohtuministeeriumi parandustega, töötatakse

kava sellekohaselt ümber ja esitatakse uuesti Kohtuministeeriumi kaudu, kes selle siis oma sellekohase märkusega saadab edasi Riigikantseleile. Kui kava algataja minister ei ühine Kohtuministeeriumi parandustega, lähevad mõlemad seisukohad otsustamiseks Vabariigi Valitsusele.

Esitatud kava vaatab enne selle Vabariigi Valitsuse päevakorda määramist läbi Peaminister. Leiab Peaminister vajalikuks kavas ette võtta uuendusi, teeb ta vastavale ministrile ülesandeks kavas teha parandusi. Pärast tehtud parandusi võetakse kava Vabariigi Valitsuse päevakorda ja saadetakse kätte kõigile ministrile, riigikontrolörile ja õiguskantslerile.

Vabariigi Valitsuse koosolekul võetakse kava üksikasjalisele sõelumisele nii poliitilisest, majanduslikust kui ka õiguslikust küljest. Siin teevad oma seisukohad kava suhtes teatavaks valitsuse liikmed, riigikontrolör ja õiguskantsler. Tähtsamad eelnõu-kavad antakse enne nende eelnõu parlamendile esitamist ministrite või ministeeriumide vahelisse komisjoni läbivaatamiseks, kusjuures tähtsamate eelnõu-kavade puhul komisjon töötab Peaministri juhatusel. Kõik valitsuses või komisjonis tehtud parandused võetakse arvesse kavale lõpliku redaktsiooni andmisel.

Eelnõu-kavade ettevalmistamise järgus ministeeriumides ja Vabariigi Valitsuses on Peaministri käskkirja nr. 14—26. sept. 1938 kohaselt tegev veel valitsuse nõunik, kelle ülesandeks on ses järgus „eelnõu-kavade läbivaatamine ja koostamine, kas iseseisvalt või ühes ministeeriumidega, ühtlasi eelnõu-kavade koostamise juhtimine Peaministri ja vastavate ministrite näpunäidetel“. Peaministri käskkirjaga nr. 19 — 26. nov. 1938 on pandud riigisekretärile ja valitsuse nõunikule „seaduseelnõude ja muude Vabariigi Valitsusele tulevate ettepanekute läbivaatamine juriidilisest kui ka sisulisest küljest“ ja vastavalt ettekandmine Peaministrile enne asja arutusele tulemist.

Sel viisil kujundatud tähtsamad eelnõu-kavad võetakse Vabariigi Valitsuse päevakorda Vabariigi Presidendi eesistumisel, kus kava Vabariigi Presidendile ette kantakse ja kus President ette toob oma märkused ja seisukohad. Need seisukohad võetakse arvesse, parandatakse nende kohaselt esitatud kava ja otsustatakse see algatada seaduse-eelnõuna, millise algatamise Vabariigi President võtab teadmiseks.

Vähemulatuslikud kavad otsustab Vabariigi Valitsus algatada seaduse-eelnõuna oma koosolekul Peaministri eesistumisel ja Peaminister esitab need teadmiseks Vabariigi Presidendile. Kui Vabariigi President võtab selle teadmiseks, on eelnõu algatatud.

Vere- ning spermalaikude identifitseerimisest

Vere- ning sperma- (seemne-) laikude identifitseerimise küsimus kerkib esile peamiselt kriminaaldeliktide puhul.

Vere identifitseerimise küsimuses võib omada tähtsust juba vere liigi lahendamise, see tähendab, kas verelaik teataval esemel kuulub inimesele või loomale. Väidab näit. isik, keda kahtlustatakse kehavigastuse või surma tekitamises ja kellelt leiti mõni verega määratud terariist, et veri viimasele oli sattunud mitte inimese vigastamisest, vaid looma tapmisel, ja kinnitab vere kuuluvust riistal loomale ka ettevõetud laboratoorne uurimine, siis kõneleb see kahtlusaluse kasuks. Vere liigi määramine võiks tõusta päevakorda ka juhtumeil, kus isikut kahtlustatakse võõra looma tapmises ja selle omastamises, kus oletatakse mõne metsloomaa surmamist salaküttimisel või mõnel muul juhtumil, kus leitakse verejälgi.

Vere liigi määramiseks, see on inimese ja looma vere eristamiseks kuivanud verelaikudes kasutatakse juba ligemale neljakümne aasta vältel nn. pretsipitatsioon-menetlust. Vere liigi määramise põhimõte on siin järgmine: kui süstida mõnele loomale, näit. kodujänesele verre väikesis annuseis inimese verd, siis tekivad looma veres aegamööda võõra valguliigi, antud juhul inimese vere vastu erilised antikehad ehk vastuollused, nagu seda teame ka mõningate nakkushaiguste puhul inimestel, kus haiguse vältel organismis haiguspisikute vastu valmivad erilised vastuollused, mis siis hiljem takistavad samade pisikute mõju ja kaitsevad isikut uuesti haigestumise eest samasse haigusse — tekib immuunsus. Kodujänesed, keda on immu-

niseeritud vere süstimisega antikehade saamiseks inimese vere vastu, lastakse immuniseerimise protsessi lõppedes, kui veres oli tekkinud antikehi juba küllaldasel määral, verest tühjaks. Sellest verest eraldatakse verevadak ehk -serum (kollakas läbipaistev vedelik), mis sisaldabki antiolluseid — pretsipitiine — inimese vere vastu. Valmistades inimese verest nõrga lahjenduse (lahjendades verd nõrgaprotsendilise (füsioloogilise) keedusoola lahusega) ja lisandades sellele katsuklaasis väike hulk kodujäneselt saadud antiseerumit inimese vere vastu, tekib lahuste kokkupuutekohal antikehade (pretsipitiinide) toimele valkude sadestus, valkja pilvekujulise moodustise näol; see on positiivne pretsipitatsioon-reaktsioon, mis tõendabki inimese vere olemasolu. Analoogiliselt võib vere liigi määrata ka kuivanud veres, valmistades viimasest enne vastav lahjendus. Antiseerum, mis valmistati inimese vere vastu, looma verega ei anna sadestust — pretsipitatsiooni.

Kui on selgitatud vere kuuluvust loomale, siis võib erilise vajaduse puhul ette võtta eristust ka üksikute loomaliikide suhtes. Eristamiseks siin tuleb kasutada juba sääraseid immuunseerumeid, mis saadud kodujänesele vastavate loomade vere süstimisel. Üksikute loomaliikide vere määramine võib siin seotud olla suuremate kuludega neil juhtumeil, kui vastava looma liigi antiseerumeid pole saadaval müügil ja kui siis üksiku juhtumi puhul tuleks ette võtta loomade immuniseerimist vastava verega. Antiseerumeid, mis võimaldavad eristada inimese verd looma omast, üldse on saadaval alati.

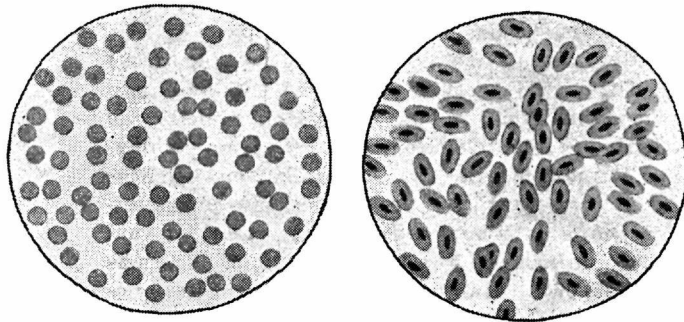
Sulgloomade — lindude, näit. kana vere eristamine võib mõnikord osutada võimalikuks juba verelibledede vaatluse põhjal, kui neid kuivanud verest saab veel küllalt säilinult isoleerida. Vere punalibled erinevad siin inimese ja enamuse loomade omist seepoolest, et need evivad tuuma (vt. joon. 1).

Väga tähtsaks küsimuseks vere identifitseerimise alal on eriti ka see, kui võrd võimalik on üksteisest eristada ka inimeste verd ja millisel määral on see võimalik kuivanud veres.

Teatava vere suhtes väita, et see võiks kuuluda just teatavale kindlale isikule, saaks üldi-

Riigikogu Töökorra seaduse § 8 kohaselt „seaduseelnõud, mis algatatud Vabariigi Valitsuse poolt, saadab Peaminister Riigivolikogule, teatades, et eelnõu on algatatud Vabariigi Valitsuse poolt Vabariigi Presidendi teadmisel. Eelnõule tuleb lisandada üksikasjaline seletuskiri eelnõu kui ka selle üksikute osade põhjendamiseks ning otstarbe selgitamiseks. Eelnõu varustatakse Peaministri, asjaomase ministri ja Riigisekretäri allkirjaga, seletuskiri asjaomase ministri allkirjaga.”

selt vaid sääraseil erandjuhtumel, kus vere morfoloogiline pilt oli haiguslikult muutunud, pakkudes siis erilisi spetsiifilisi tunnuseid (valgeveresus jm.). Teisel juhtumel ei ole see võimalik. Inimese vere eristamine, ka kuivanud vere, võib tänapäeval toimuda rühmade piires; saab selgitada, kas võis veri kuuluda teatavasse rühma kuuluvale isikule või mitte. See võimalus inimverede diferentsimiseks on eriti viimase paarikümne aasta vältel leidnud põhjaliku uurimist ja järelkatsetust ja on laiendanud seniseid vere identifits. võimalusi.

Joon. 1. Vasemal: punased verelibled inimesel; paremal: punased verelibled (tuumadega) linnul.

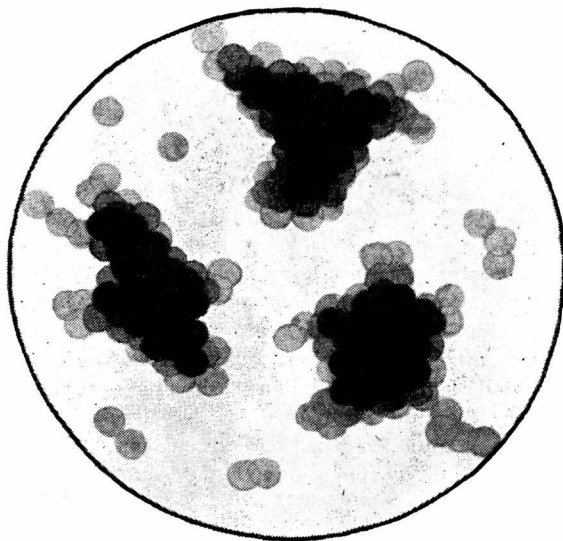
Vere eristamine rühmadesse põhineb üldiselt sellel, et üksikute isikute verelibled ja nende seerumite omadused sageli näitavad üksteisest erinevusi. Neid erinevusi saab jälgida, kokku viies erinevate isikute seerumit ja verelibled. Inimese veres ujuvad verelibled vabalt üksteise kõrval (vt. joon. 1); võttes aga ühe isiku verelibled ja teise isiku seerumit, võib ühtedel juhtumitel täheldada sedasama, teistel juhtumitel ei jää verelibled seerumis aga enam vabalt üksteise kõrvale hõljuma, vaid tungivad üksteisele lähemale, liimuvad üksteisega kokku või sulavad üldse ühte ja moodustavad nii ebakujuliseks muutunud verelibled kuhjumisi. Säärane nähe on tuntud aglutinatsiooni nime all (vt. joon. 2) ja on tingitud inimese verelibledes kahe suguste aglutinogeenide (liimumise omaduste) A ja B esinemisest, mis võivad ka puududa, või esineda üheaegselt koos. Isikud, kellel need omadused verelibledes puuduvad, kuuluvad 0 (null) rühma, isikud, kellel need esinevad aga üheaegselt koos, AB rühma.

Vaadeldes vere isoaglutinaableid omadusi üksikuis rühmis, on olukord järgmine: 0 rühma kuuluvate isikute verelibled ei aglutineeri (kuhjusta) ühegi teise isiku seerum, nende eneste seerum aglutineerib aga iga teise rühma isikute verelibled. A rühma isikute verelibled aglutineerivad 0 ja B rühma seerumid, nende eneste seerum aglutineerib B ja AB verelibled. B rühma isikute verelibled aglutineerivad 0 ja A rühma seerumid, nende see-

rum aglutineerib A ja AB liblesid. AB rühma verelibled aglutineerivad iga teise vererühma seerumi abil, AB seerum ise ei anna aga aglutinatsiooni ühegi teise vererühmaga.

Omades seerumit A ja B, saab toimides nendega küsimuses oleva isiku verelibledel, vastavalt eeltoodud kaalutlusile määrata ka isiku kuuluvust kas 0, A, B või AB rühma. Nende rühmade kõrval tuntakse veel teisigi, nagu M, N jne., millede määramine toimub ainult immuunseerumite abil; kuivanud vere identifitseerimisel viimased praegu ei oma veel suuremat tähtsust.

Rühmade A, B määramine kuivanud veres on üldiselt keerulisem kui värskes veres, kuna verelibled siin on hävinud. Veretüübi määramiseks kuivanud veres kasutatakse teiste meetluste kõrval sagedamini nn. absorptsioon-tehnikat. Kuivanud veri esemelt sel puhul enne kaalutakse ja jagatakse siis kahte klaasi. Ühte neist lisandatakse seerumit A ja teise seerumit B. Neid seerumeid tuleb enne titree-rida, s. o. määrata nende tundlikkust teatavate kindlate verelibledes suhtes, valmistades selleks seerumeist üha suuremaid lahjendusi. Kõige tugevan seerumi lahjendus, mis annab veel verelibled liimumist, ongi seerumi tundlikkuse ehk tiitri määraks. On uuritav kuivanud veri koos juurdelisatud seerumiga seisnud 24—48 tundi jahedas, siis eraldatakse osa seerumist ja

Joon. 2. Verelibled aglutinatsioon

määratakse, missugusel kujul on säilinud juurdelisatud seerumi omadused, kas on muutunud nende tiiter, või kas on endised seerumi omadused kadunud üldse. Oli näit. lisandatud seerumi omadus A täiesti kadunud, või selle tiiter väga tugevasti vähenenud, siis tõendab see

sesta, et kuivanud veri pidi omama säärast rühma omadust, mis seob enesega A seerumit. Jälgides samuti teises klaasis tulemusi ka B seerumi suhtes, saab nii järeldusi teha kuivanud vere kuuluvuse kohta O, A, B või AB rühma.

Kuivanud vere identifitseerimisel on seega võimalik selgitada vere kuuluvust inimesele, peale selle aga veel viimase kuuluvust ühte või teise rühma, mis mõnede kriminaaldeliktide puhul võib omada olulist tähtsust. On tapmise puhul määratud näit. tapetud isiku vere rühm ja leitakse ka tapmises kahtlustatud verd riideil või mujal, siis tuleks ette võtta vere saamasuse määramine. Põhjendab kahtlusalune vere sattumist oma riidele mõne juhusliku enesevigastusega, selgub aga uurimisel, et veri riideil erineb tema vererühmast ja et see ühtub just tapetu vererühmaga, siis kõneleb see kahtlusaluse kahjuks, kuigi veretüübi ühtumine siin ei tõenda veel kuuluvust just kindlasti koolnule; see võiks kuuluda ka mõnele teisele isikule samast rühmast. Veri riideil võib oma rühmalt ka erineda koolnu verest, sel puhul kõneleks see kaebealuse kasuks. Vere identifitseerimist veretüüpide alusel on tulnud lahendada mitte üksi kehavigastuste tekitamise või surmamise puhul, vaid ka mõnedel muudel deliktidel, nagu näit. ka varguste puhul, kus klaaside purustusel on saanud vigastada sissetungija käed ja kus veri on jäänud purunenud klaasikildudele või sündmuskohale mujale. Veretüübi määramine võiks siingi anda süüdlase selgitamiseks mõnikord olulisi tõendusid.

Vere identifitseerimine rühmade piires on kuivanud veres võimalik igal juhul seal, kus veri on säilinud puhtana, eriliste lisanditeta ja uurimiseks küllaldases hulgas. Kuna laboratoorsed uurimised siin on üldiselt rohkesti aeganõudvad, seetõttu ka kulukad, siis on menetluse rakendamise otstarbekohane peamiselt suuremate kapitaalkuritegude puhul, kus asja tähtsus nõuab kõigi võimalike abinõude rakendamist.

Vere identifitseerimine vererühmade piires on leidnud seni juba võrdlemisi laialdast rakendust ja on annud nii mõnedelgi juhtumel väga kasulikke näpunäiteid. Kujuka näitena sellest toon siin ühe juhtumi, mis kirjeldatud Popovi poolt. Kusagil metsas V. linna lähedal leiti naisterahva laip haavadega näol ja peal. Kahtlus tapmises langes kahele noorele naaberküla poisile, kes kinni võeti. Corpus delicti'na leiti nende juures raudne nukk (cassetête). Kaks rõngast sel löögiriistal oli murdunud ja murdude teravad otsad olid kaetud pruunjate laikudega, mis osutusid inimese vereks. Murdeotsad oma asetusest vastasid ka näohaavadele. Kahtlusaluste osavõtt süüteoast näis seega väga tõenäosena. Kahtlusalused väitsid oma süütust ja seletasid, et veri nukile oli sattunud

ühel kokkupõrkel ja kaklusel teiste külapoistega. Võeti ette vere identifitseerimine veretüüpide abil. Siin selguski, et veri nukil kuulus B rühma, tapetul aga O rühma. Nukiga polnud seega toimunud naise tapmine, mida tõendas mõni aeg hiljem ka tõeliste mõrvarite avastamine. Tapariistaks osutus gaasitoru küljest võetud konks, mis ühtus tapetu haavadega.

Juhtumeid, kus veretüüpide määramine kuivanud veres on annud tähtsaid tulemusi, on kirjanduses toodud teisigi väga arvukalt. Vere identifitseerimise üheks oluliseks eelduseks peale muu on ka see, et tapmise puhul lahingul määrataks surmasaanu veretüüp.

Mis puutub seemnelaikude (sperma-) identifitseerimisse, siis võib see küsimusse tulla seksuaaldeliktide puhul, kui pesul, riideil või mujal on leitud spermalaike. Sperma tähtsaks morfoloogiliseks elemendiks on seemnerakud (zoospermiaid), mis kujutavad pirnikujulise peaga ja viburitaolise sabakesega liiklevaid rakke, missuguseid esineb ühes mm³ spermas kuni 60.000. Haiguste puhul võivad seemnerakud näidata mõnesuguseid defekte, need võivad olla ka arvuliselt vähenenud või puududa üldse. Seemnelaikude kindlakstegemiseks kasutatakse nende fluorestsentsi ultraviolettkiirte ja orienteeruva katsuna ka spermakristallide proovi. Kindlaks tõendajaks sperma olemasolu suhtes jääb vaid seemnerakkude (zoospermiate) olemasolu tõestamine. On neid spermakahtlases laigus leitud, siis tõendab see kindlasti ka sperma olemasolu; esines samal ajal kahtlusalusel isikul aga sperma haiguslik muutus zoospermiate puudumisega, siis eitab see juba omaette viimase osavõttu küsitavast seksuaaldeliktist. Võimalus sperma identifitseerimiseks haiguslike muutuste alusel võib esineda vaid väga erandlikult. Suuremaid võimalusi siingi on loonud veretüübid, millele järgnenud uurimistööd näitasid, et analoogilisi rühma omadusi võib leida ka spermas. Sperma rühm ehk tüüp vastab alati vere omale. Rühmade ehk tüüpide määramine toimub siin samal alusel nagu kuivanud veres. Leitakse delikti puhul seemnelaike, siis võib määrata ka selle rühma, hiljem määratakse kahtlusalusel veretüüp. Ühtuvad need, siis võib isik olnud olla süütegijaks, esineb aga erinevus, siis langeb kahtlus ära. Süütegijaks pidi siis olema mõni teine isik. Identifitseerimine sperma suhtes võiks üles kerkida ka iharusmõrva puhul ja vahel ka veel mõnedel teistel juhtumitel, kus vajalik on selgitada sperma kuuluvust. Oluline identifitseerimisel on siingi materjali küllaldane esinemine ja igasuguste lisandite puudumine sellel, mis võiksid takistada uurimistöö tulemusi. Soodsail juhtumel on sperma identifitseerimine nagu veregi oma võinud asja selgituseks anda väärtuslikke tulemusi.

Pilte pealinna iseseisvuspäeva paraadilt

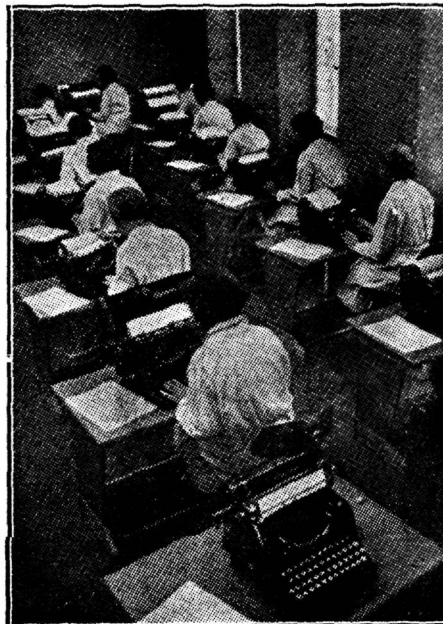

Ülal vasakul — Eesti Vabariigi President K. Päts ja Sõjavägede Ülemjuhataja kindral J. Laidoner vestluses Leedu Sõjavägede Ülemjuhatajaga; paremal — siseminister R. Veermaa abikaasaga ja keskel vasakul — rahvas paraadi jälgimas; paremal keskel ja all — üliõpilased ja sõjaväelased paraadmarsil

Politseiametkonnad

tellivad kirjutusmasinaid

Mõni aeg tagasi andsid politseiametkonnad suurema tellimise firma Narits & Järvingile „Olympia“ kirjutusmasinate peale, mis jaotatakse üle riigi politseiametnikkude vahel. Valiku põhjustajaks oli siin „Olympia“ kirjutusmasinate konstruktsiooniline tugevus, vastupidavus ja otstarbekohasus.

„Olympia“ kirjutusmasinate juures on läbi viidud järgmised täiendused:

- 1) automaat-paberilõikaja;
- 2) vahetatav tähe terassegment;
- 3) tähekangid valtsitud ja automaatpuhas-tamisega;
- 4) ainulaadne tähtede sõrendaja;
- 5) kopeeritava paberi rullumise kaitsed;
- 6) vahetatav võll;
- 7) kopeerimise regulaator kolme paksuse peale;

8) soovi korral detsimaaltabulaatoriga.

Ainukesena saksa kirjutusmasinate vabrikust omab „Olympia“ õiguse eksporteerida oma kirjutusmasinaid Põhja-Ameerika Ühendriikidesse, ja siin on just tänu tema kõrgele kvaliteedile.

Peale „Olympia“ kirjutusmasinate esindab Narits & Ko kohverkirjutusmasinaid neljas tüübis, mis samuti tulevad laialt tarvitusele meie politseiametkonnas. Esitatud on tüübid: „Elite“, „Progress“, „Simplex“ ja „Felia“.

Eestis on need kirjutusmasinad 10 aasta jooksul vallutanud suure osa kirjutusmasinate turust.

Peaesindaja Eestis: Narits & Järving, Niguliste 14, Tallinn.

Pildil: vaateid „Olympia“ kirjutusmasinate vabrikusse, mis on suurimaid Saksas.

Jooni Inglise riigikorrast ja valitsemisviisist

INGLANE oma mentaliteedilt on konservatiivne, alalhoidlik, kuni kondiüdini, kuid sealjuures samavõrra ka demokraat. Ta austab ja hindab oma kuningat, kuid seejuures ka oma demokraatlikke kodanikuvabadusi. Ei ole üldse mõeldavgi, et inglane võiks olla piiratud oma sõna-, trüki- ja koosolekuvabaduses või oma poliitiliste tõekspidamiste väljendamise vabaduses. Sellele vaatamata, et Inglismaal eksisteerib riigipeana kuningas, valitseb seal demokraatlik, rahvavalitsuslik riigikord. Seepärast pole üleaarne vaadelda, kuidas need kaks oma põhitoonilt vastandlikku tegurit sobivad teineteisega ja kuidas on nende funktsioonid kokkukõlastatud selliselt, et tolle maailmariigi valitsemise mehhanismis ja võimukäsitamises ei tekiks häireid ega fraktsioone.

Valitsemisvorm.

INGLISMAA on parlamentaarne kuningriik, kus puudub põhiseadus selle tavalises mõistes. Riigi tegelik valitsemiskord on kujunenud tavaõiguse ja parlamendi aktide alusel pikema aja kestel.

Kuningas ühes ministrite kabinetiga ja parlament moodustavad koos Inglismaal kokkukõlastatud valitsuse, misjuures kuningas on valitsuse pea. Kõik, mis valitsus toimib, sünnib kuninga nimel, kuid seejuures kuningas ei saa teotseda valitsemise alal parlamendi nõusolekuta, ent teiselt poolt parlament jälle ei saa sooritada oma ülesandeid ilma kuninga heakskiiduta.

Kuigi kuningas väljakujunenud tava järgi kujutab enesest kõrgeimat riigivõimu, kuid tegelikult ei otsusta tema iseseisvalt ainustki olulist riiki või riigivalitsemisse puutuvat küsimust, vaid seda teeb tema poolt ametisse kutsutud ministrite-kabinet eesotsas peaministriga. Kõik kuninga riigivalitsemise aktid resp. otsused vajavad peaministri ja vastava ministri kaasallkirju. Kuninga peamised kohused seisnevad riigi esinduslike ehk representatiivsete ülesannete täitmisel.

Parlament.

INGLISE parlament koosneb kahest instantsist: alam- ja ülemkojast ehk lordide-kojast.

Alamkoda koosneb rahvasaadikuist, arvult 615, keda kogu hääleõiguslik elanikkond üle terve riigi on valinud viieks aastaks oma esindajaks parlamenti üldisel, ühetaolisel, salajasel ja otsesel hääletusel majoritaarse süsteemi järgi püstitatud kandidaatide hulgast.

Ülemkoja liikmed — lordid — nimetatakse rõhuvas enamuses kuninga poolt. Sinna kuulub umbes 700 liiget, kellede volituste kestus on väga

mitmesugune: ühtedel — saadikutekoja volitusaja lõpuni, s. o. 5 aastat, teistel — kutselise ameti kestuse lõpuni ja kolmandail — eluaegne. Lordidekoda on ühtlasi ka inglise kõrgeim kohtuinstants, kelle esimees — lordkantsler — on samal ajal kohutuminister.

Nagu eelpool öeldud, kuningas ei saa panna kehtima ühtki uut seadust parlamendi nõusolekuta ja parlament samuti ei saa teha seda kuninga nõusolekuta.

Seadusandluse otsustavaks organiks on saadikutekoda — alamkoda. Kui mingi uus seadus on väljaandmisel, siis asub selle eelnõu arutamisele kõigepealt alamkoda. Kui üle poole alamkoja liikmeid on eelnõu poolt, siis loetakse eelnõu alamkojas vastuvõetuks ja see saadetakse lordide-kotta. Seal arutavad lordid omakorda eelnõu, ja kui üle poole neist on eelnõu poolt, siis loetakse see parlamendi poolt vastuvõetuks ja esitatakse kuningale kinnitamiseks.

Tänapäeval kinnitab kuningas tavaliselt alati kõik seadused, mis on parlamendi poolt vastu võetud. Niipea kui kuningas on kinnitanud parlamendi poolt esitatud seaduse, jõustub see ja on kehtiv kõigi suhtes üle terve riigi.

Ent võib ka juhtuda, et rahvaesindus, alamkoda, on mingi seaduseelnõu heaks kiitnud ja vastu võtnud ning saatnud lordide-kotta, — viimane lükkab selle tagasi. Kui sama eelnõu võetakse uuesti vastu alamkoja poolt ja lükatakse uuesti tagasi lordide poolt ning võetakse kolmandat korda vastu alamkoja poolt, siis ei saadeta seda enam lordide-kotta, vaid esitatakse otsekohe kuningale kinnitamiseks. Kuninga kinnitamise järele seadus ikkagi jõustub, kuigi ülemkoda ei nõustunud sellega. Nõnda võib ülemkoda küll lükata edasi rahvaesinduse poolt soovitud seaduse maksmapaneku aega, aga kui rahvas tõsiselt soovib selle kehtimapanekut, siis pääseb rahvaesinduse tahe viimaks ikkagi võidule. Riigi finantsasjade ja eelarve arutamine ei kuulu ülemkoja kompetentsi.

Inglise parlament koosneb vaid kolmest poliitilisest erakonnast, need on: vanameelsed (konservatiivid), vabameelsed (liberaalid) ja tööerakondlased (Labour party).

Vanameelsete ehk alalhoidlike erakond asub seisukohal, et seadusi muudetakse nii vähe kui võimalik; tööerakond püüab pidevalt anda uusi seadusi, milledest ta loodab, et need on kasuks vaesemale ja töötavale rahvale, kuna vabameelsed on midagi nende kahe erakonna vahepealset. Kui mingi uus seaduseelnõu on parlamendis arutusel, siis vanameelsed ja tööerakondlased hääletavad peaaegu alati teineteise vastu. Mõnikord vaba-

ineelsed pooldavad seejuures vanameelsete seisukohta, mõnikord aga toetavad tööerakondlasi.

Kui üle poole parlamendi liikmeist kuulub ühte erakonda, siis moodustab see erakond parlamendi enamuse (majority). See erakond on järelikult suuteline võtma parlamendis vastu iga seadust, mille kehtimapanekut ta soovib, ja lükkama tagasi iga seadust, mida ta ei poolda. Teised kaks erakonda kuuluvad vähemusse (minority) ja kujundavad enestest opositsiooni ehk vastasrinna. Kui kaks vähemusse ehk opositsiooni kuuluvat erakonda ühineksid ka omavahel mingi seaduse läbi viimiseks või tagasilükkamiseks, osutuks see neile siiski võimatuks, kui enamuserakond soovib vastupidist. Opositsiooni juhi amet loetakse riigiteenistuseks ja tema saab selle eest palka.

Mõnikord juhtub, et ükski erakond ei moodusta parlamendis absoluutset enamust. Nii 615-st alamkoja liikmest 215 võib kuuluda vanameelsete erakonda, 250 — tööerakonda ja 150 — vabameelsete erakonda. Sel juhul on tööerakond küll enamuserakond, kuid kui kaks teist erakonda ühinevad tema vastu, siis oleks ta jõuetu viima parlamendis läbi oma soove ja peaks alistuma tugevale opositsioonile. Töötakistuse vältimiseks luuakse sel korral koalitsioon kahe erakonna vahel, kellede vaated ja seisukohad enamvähem ühtuvad.

Kabineti ja parlamendi vahekord.

KUNINGA asemikeks valitsemisaktide sooritamisel ja riigi valitsemisel on ministrid peaministriga eesotsas, kes kujundavad valitsemiskabineti ja toimivad kuninga nimel. Kuna kuningas oma ministritega ei saa teosteda vastuolus parlamendiga, siis peab ta püüdma koostada säärast valitsust, kelle tegevusele oleks kindlustatud parlamendi heakskiitmine ja toetus. Nagu öeldud, kuninga ministrid ühes peaministriga on oma teotsemises vastutavad parlamendi ees. Seepärast kabinetit või üksik minister saab ametis püsida ainult seni, kuni tal on parlamendi enamuse usaldus ja toetus. Avaldab parlament valitsusele või tema üksikliikmele umbusaldust, siis peab ta ametist lahkuma, esitades lahkumispalve kuningale, mille see tavaliselt aktsepteerib. Kui terve kabinett tunnustab oma tegevuse solidaarseks parlamendi usalduse kaotanud ministriga, siis lahkuib terve kabinett ametist. Valitsuskriisi lahendamiseks pöörduib kuningas parlamendi enamust moodustava erakonna liidri poole uue valitsuse koostamise ettepanekuga, et kindlustada uuele kabinetile parlamendi enamuse toetust. Sel juhul jääb valitsuse koostaja uues kabinetis peaministriks ja ta moodustab valitsuse tavaliselt oma erakonna liikmeist, millega uuel valitsusel on kindlustatud parlamendi enamuse toetus tema valitsemistöös.

Kabineti ja seega ka kuninga tegevus on kontrollitav ning juhitav parlamendi poolt, kuna vii-

masel on õigus aru pärida nii peaministrilt kui ka igalt üksikult kabineti liikmelt.

Kui vastuolude puhul kabineti ja parlamendi vahel on kuningal olulisi põhjusi arvamiseks, et rahva resp. valijate enamik pooldab kabineti seisukohti, siis lükkab ta tagasi kabineti lahkumispalve ja saadab parlamendi laiali ning kuulutab välja uued parlamendivalimised. Siis võib rahvas igas valimisjaoskonnas valida enesele uued esindajad saadikutekotta, kui ta polnud rahul oma seniste esindajate tegevuse ja seisukohtadega, või valida endised tagasi, kui ta oli rahul nendega. Nõnda teostab inglise rahvast vabalt oma kõrgeimat võimu riigi valitsemises, vaatamata sellele, et riigipeaks on kuningas.

Inglise ministrid ühelt poolt esindavad kuningat, teotseades valitsemise alal kuninga nimel, ja teiselt poolt nad esindavad parlamenti kui selle liikmed ja teotsevad selle enamuse soovide kohaselt.

Kuna ministrid peaministriga eesotsas kuuluvad parlamendi liikmete hulka ja parlament kontrollib nende tegevust, siis on nad oma tegevuses vastutavad parlamendi ees täiel määral. Kui parlament ei kiida heaks nende tegevust, siis peavad nad astuma tagasi või jälle mõjutama kuningat saata parlament laiali, mis tähendaks uute parlamendivalimiste väljakuulutamist, mida aga nii kergesti ette ei võeta.

Teisest küljest inglise ministrid, olles kutsutud ja kinnitatud ametisse kuninga poolt, on oma tegevuses vastutavad ka kuningas ees, sest ta võib neid ametist tagandada — olgugi et kuningas tavaliselt ei kinnita ministreid ametisse ilma parlamendi enamuse nõusolekuta ja ei vallanda neid muidu, kui nad on kaotanud parlamendi enamuse usalduse ja toetuse.

K o k k u v õ e t u l t — kuningas ja tema ministrid ei saa midagi teha parlamendi nõusolekuta ja parlament ei saa midagi korda saata ilma kuninga nõusolekuta ega saa toimida ka rahva enamiku tahte vastu. Nii et kõikjal peab valitsema harmooniline koostöö.

Parlamendi enamuse paneb suure osa oma tööst seadusandluse ja valitsemise alal oma juhtivaile liikmeile, ministreile, kes oma erakonnaga pidevalt kontakti pidades toimivad vajalikke valitsemisakte.

Vähemalt kolm ministrit peavad kuuluma ka lordide-koja liikmete hulka, kuna kabinett on vastutav ülemkoja ees samuti kui alamkoja ees. Need ministrid vastavad ülemkoja liikmete arupärimisile ja annavad neile seletusi ning informatsiooni valitsuse tegevusest.

Nõnda võib nentida, et Inglismaa on suurimate demokraatlike vabaduste maa, kus riigivalitsus on koostatud rahva poolt valitud meestest, kes teostavad oma ülesandeid rahvavalitsuslikul printsüübil, olgugi et riigipeana esineb seal kuningas. **V. Tm.**

A/1 „Estonia“ reisijate passikontroll. Esiplaanil kapten Yllö

V. Nõukas

Tallinna sadamas

Paljusid huvitab meri ja sadam. Tihti vaadeldakse sadamale ka teatava umbusaldusega ja mõnigi kiirustab samme sadamat läbides? Sadamalinuus ja sadamais sageli koguneb inimesi mitmest ilmakaarest ja kunagi on tekkinud nn. „sadamarahvas“. Säilinud on ka mälestus „paadialuseist“ ja sellest tingituna ka vaated sadama suhtes.

Püüan käesolevaga anda pilti tõelisest Tallinna sadamaelust, nagu see on tänapäeval. Meieaegne sadam on suuresti muutunud oma väliselt kujult, muutunud on ka mõtlemisviis sadamast. Lüüdamata võib öelda, et Tallinna sadam on korralikke ja huvitavaid kohti, kuhu jalutada või kus vastu võtta laevadel saabuvaid tuttavaid või külalisi, või saata neid reisile.

Kardetud „paadialused“, kes sadamas muutusid ohtlikeks möödakäijale ja kes soojel suvepäeval magasid kummulipööratud paadi all, kust jalad paistsid välja ning saapatallal oli lugeda kriidiga kirjutatud töötunnihind „25 kopikat tund“, on kadunud. Harva on veel kuulda sadamas rahurikkumisist, olgugi et siin kohtuvad tihti suured inimmassid ja kuulatakse rääkivat tuntud ja tundmatuid keeli. Ehkki siin veel nähakse mõnd töötut meremeest laevadel „pommas“, on ka nende mõjuraadius kontrollitav ja neid on võimalik korral hoida.

Kuigi peaks sadamasse lauavirnade vahele kogunema nn. „endise aja inimesi“, siis hoolitseb kordnik, et sinna ilmumise põhjused selgitataks ja nii mõnigi otsitav isik on sel viisil leitud.

Sadamas varguste arv on jäänud väheseks ja varguste eest karistatult võetakse sadamas töötamise luba, kuna kohtult karistatuile seda

üldse ei anta. See kaitsevahend on kannud head vilja. — Kodukultuuri harrastatakse ka siin, mis näha sellest, et Tallinna sadam on puhtuselt eeskujulikemaid sadamaid.

Eeltoodust nähtub, et elu sadamas on õige roosiline ja tekib küsimus, milleks Tallinna sadamas kai äärel politseiasutus, milleks siin nimesilt „Sadama Politseikomissar Tallinnas“, kõrvuti vööräpäraste nimedega „Harbour Police office — Hafenpolizeiamt“.

Sadama politsei on kohal nagu väike välisministeerium, kust välismaade laevurid ja turistid käivad küsimas igasugust nõu ja juhatast linna ja asutuste kohta, nagu see tarvilik välismaail viibimisel. Inglased peavad lugu politseist, boby on seal igale kodanikule sõber, sellest ka see, et turistidelaevade saabudes paljud lady'd astuvad politseijaoskonda ja jätavad linnaskäigu ajaks kantseleisse hoiule oma üleriideid j. m. Neile on see loomulik ja vastuvõtmisest keeldumisel ei saaks nemad sellest lihtsalt aru.

1927. a. 1. aprillist muudeti Sadama jaoskond iseseisva abikomissari poolt juhitaavaks ja hiljem muudeti see koht uuesti komissari kohaks. Praegu on jaoskonna juhiks komissar A. Randveer (ex. Gutman).

Püripolitsei kaotamisega läksid selle funktsioonid üle sadama politseile ja samast ajast ongi sadama politseil n. ö. kahesugused funktsioonid: tavalised välispolitsei ja endise püripolitsei ülesanded.

Kandvam osa tööst kuulubki viimasesse jaotisse ja seepärast asume nende vaatlemisele.

Tallinna kui Eesti suurima ja tähtsaima sadama kaudu sünnib peamine ühendus teiste riiki

kidega. Riikliku julgeolu tõttu peab teada olema sõidukite ja reisijate üle piiri liiklemine, selleks ongi sadama politseile pandud ülesanne kontrollida üle piiri liiklemist, reisijaid, nende dokumente ja koostada reisijate nimestikke, tarbekorral takistades soovimatut elemendi Eestisse tulekut, samuti takistades nende väljumist, kellel see ühel või teisel põhjusel keelatud. Üldse korraldada üle piiri liiklemist nii, nagu see on korraldatud vastavate seaduste või ettekirjutustega ja on soovitatav riigi huvides ning lubatud rahvusvaheliste lepetega. Et meie asume geograafiliselt keset suurte riikide huvipiirkonda, siis seda teravamini peab teostuma kontroll. Kontrollimisele kuuluvad kõik reisijad, kes sõidavad laeval või lennukel.

Sadama politsei tegevusraadius ei piirdu mitte ainult Tallinna sadamaga selle administratiivpiires, vaid siia juurde kuuluvad piirikontrolli suhtes veel teised sadamad: Peetri, Kopli I, Kopli II, Kala-, Lennu- ja Sõjasadam. Ka loetletud sadamaisse saabub ning neist väljub laevu. Mitte üksinda sadamais, vaid ka kaugel reidil tuleb olla ametikohuste täitmisel, sest osa, laadungis laevu ei sõida sadamasse, vaid peatuvad läbisõidul merel. Tuleb harjuda ka sõiduga merel ja mõnikord saabub ametnik tagasi kahvatu ilmega näol.

Meenub juhtum, mis peaaegu pidi nõudma ühe ametniku elu. 19. septembril 1931 klaariti sadama politsei poolt välja eesti mootorpaat

Jäätanud laev, merelt tulles

„Karu“, mille meeskonnas 3 isikut ja kaasas 2 reisijat, sihtsadamaga Rootsi. 20. septembri hommikul saabus sadamasse üks saksa aurik, mille nime ei mäleta, ning samal laeval saabus ka m. p. „Karu“ kapten Tramberg. — Tramberg seletas, et „Karu“ on möödunud öösel Osmussaare ja Pakri tuletornide vahel, Tallinnast 20 mere miili kaugusel, merel mootoriplahvatuse tagajärjel hukkunud. Kõik paadis olivad oleval hukkunud, kuna tema ühe paadilaua abil hoidnud ennast 6 tundi veepinnal ja siis mööduva saksa auriku poolt päästetud. — Samal päeval korraldati „Karu“ hukkumispäeval pääste-vaatlus. Kohale saadeti Panama lippu kandev kiirmootorpaat „Colon“, mille pardal 6 inimest, nende hulgas ka sadama jaoskonna kordnik. — Olin jaoskonnas korrapidajaks konstaablik, ja mõnetunnilise ootamise järele telefoneeriti Paldiskist, et m. p. „Colon“ on Paldiski kohal merel, enne „Karu“ hukkumispäeval jõudmist, hukkunud ühes 3 sõitjaga, samuti mootoriplahvatuse tagajärjel. Bensiinitagavarade plahvatamisel oli paat kattunud põleva bensiiniga ja seesolijad on tulest merre hüpanud ning vajunud lainetavasse sügavusse. Pealegi oli aeg hilne ning pime. Kordnik, kes endine kutseline meremees, ei kaotanud enesevalitsemist. Märganud paadi ahtris väikest jullat (päästepaati), visanud selle läbi tuleleekide merre ja selle abil päästis enese ja 2 kaasasõitjat. Julla oli seevõrd väike, et sinna mahtus sisse vaevalt 2 inimest, kolme aga ära ei kannud, siis sidunud kolmanda ketiga julla külge. Sel viisil hoidsid kõik kolm endid veepinnal, kuni kalurite poolt õnnelikult päästeti. Paadihukul kaotas kordnik portfelli ühes stambi j. m., aga kaasasoleva brauningu päästis. Et jullasse vett üle serva sisse voolas, siis oli toleaeagne politsei normimüts veega väljatõstmisel suurepäraselt täitnud oma ülesande.

1931. a. oligi õnnetusrohke aasta, sest mõni päev hiljem sõitis kr.-assistent Steinberg ühel mootorpaadil Paldiskist merele asjatoimetusele ja hukkus meresurma. — Steinberg töötas oma erialal just sadamarajoonis ja oli üldiselt tuntud asjatundliku ning sõbraliku töömehena. Mälestus temast püsib praegugi nii sadama politseinike kui ka meremeeste peres, sest tema avastas palju kuritegusid ja aitas suuresti kaasa sadamasse heakorra loomisel.

Omaette üksuse moodustab Ülemiste lennujaam, mis asub Ülemiste järve ääres ja kuulub sadama politsei kontrolli alla. See on ise loomustav oma kiiretempolise töö tõttu, sest lennukid peatuvad vahemaandumisel siin vaid minutiliseid ja kohe lendavad edasi. Siia saabub lennukid mitmelt lennuliinilt. Lennujaam kujutab enesest nimetamisväärse lennukeskuse. See ettevõtte konkureerib teatavalt aegadel suuresti sadama ja laevadega.

Suurem osa reisijaid saabub reisijate-liini laeval ja enamuse reisijatelaevu peatub selles eriti ehitatud reisijatemaja juures. — Reisijate ja dokumentide kontrollimine sünnib reisijatemajas, sinna politseile eriti ehitatud kontrollpultide juures, kust ka massilise reisijate arvu saabumisel keegi ilma dokumente esitamata läbi ei pääse.

Nimetamist väärrib see, et viimase aja reisijate suure arvu tõttu ehitati Veeteede Talituse direktori Aaviku energilisel algatusel uus moodne reisijatemaja, mis on otstarbekohane ja ühtlasi moodseim Balti riikides. Vähe on välismaalasi,

Lennuki saabumisel politseiametnikud teenistuskohuste täitmisel

kes ei osutaks tähelepanu sellele ehitisele Eestisse saabumisel.

Kõik reisijatelaevad ei mahu selle maja juurde ja paratamatult peavad mõned väljuma teistest sildadest. Sel korral sooritatakse nõutavad toimingud laevadel. Samuti kuuluvad kõik kaubalaevad saabumisel ja väljumisel politsei kontrollimisele laeval, sest ka nendega sõidab tihtipeale reisijaid. Hoolsalt peab kontrollima ka laevade meeskonnaliikmeid, s. o. kas laevameeskonnad vastavad arvult ja isikult laeva musterrollile. Peab võrdlema dokumente laevapaberitega. Vastasel korral võiksid laevameeskonnaga sisse poetuda ka soovimatud isikud.

Suure arvu reisijate läbikäigust moodustab ka diplomaatide pere, kes ei ole just igapäevaseid inimesi. Et riikide vahel üle piiri liiklemise kehtimas mitmesugused erikokkulepped, siis sellest tingitult tekib ka vahetevahel olukordi, mis nõuavad erilist käitumist ja otsustusvõimet. Talvel, kui tekkimas jää ja merel udu, laseb ilmajumal proovida kannatust sellega, et täna oodatud laev saabub alles järgmisel päeval. Sellest siis ka reisijate kohale jõudmisel nende närvilisus ja mõnikord sekeldusi. Üldse pikemaajalise praktilise järele õpitakse nii mõndagi.

Kunagi üks lõunapoolse rahva välissaadik paigutas oma auto otse keset liiklemist, mis tekitas sõidukite ummiku. Sadama politseikomissari korraldusele saadik ei reageerinud, vastas lihtsalt, et tema on saadik ja politseiga üldse ei kõnele, vaid nõudis telefoniühendust välisministriaga. Ühendati ja enne informeeriti olukorrast. Välisministrilt paluti saadik ministeeriumi. Seepeale paigutas auto näidatud kohale, öeldes, et nende kodumaal võib välissaadik paigutada auto kas või katedraali torni. Seejuures pidi politseinik jääma muidugi rahulikuks ja korrektseks.

Läbisõidul olevalt ja sadamas peatuvalt reisijatelaevalt tahtis maabuda kodakondsuseta isik, kellele keelduti sissesõiduvõisa andmisest. Laeva lahkumisel kasutas isik momenti ja hüppas kaile, et sel viisil igal juhul siia jääda. Laeval olid juba otsad lahti ja ühendus maaga lõpetatud, tuli

soovimatu mahatulija mitme mehe kaasabil lahkuvale laevale „aidata“, sest laev ei arvesta meie soovide, ei huvitu sellest, kuidas meil toime tulla soovimatu küllalisega. Nii aeg-ajalt tuleb ette episoode, mille juures ei saa ükskõikseks jääda, vaid tuleb teotseda olukorra kohaselt.

Ehkki sadama politsei suuremas osas on endise piiripolitsei funktsioonide täitja, tuleb täita ka harilikke välispolitsei ülesandeid.

Suurte ookeanilaevade ja teiste turistilaevade vastuvõtul muutub sadam otse autode pargiks. Mitmesuguste ekskursioonide ja sõjalaevade vastuvõtul sadam tõsisel mõttes täitub rahvaga. Neil korral on küllaltki tegemist liiklemise ja korrahoidmisega. Samuti on sadamas suurem ka õnnetusjuhtumite arv tööde juures. Need on tingitud sadama-, transporttööde kiirest iseloomust ega ole neid ka võimalik vältida. Muu töö areneb nagu teisteski jaoskondades. Tuleb tegeleda puhtpolitseilise valvega, maksude sissenõudmisega jne.

Harilikus töös on märgatav tendents teatavas mereasjanduse erisuunas, ja võimalik, et ka kunagi selles osas välja kasvab erilisi ülesandeid. Palju tuleb tegemist teha meremeestele välispasside lubade andmisega ja muu kirjavahetusega. Kirjade täitmisel esineb tihti suuri raskusi, sest meremehed on sageli laevadega kaua välisvetes ja selle äraoleku tõttu tekib kohustusi maksude näol jne., mida enne ei saa täita kui laevade saabumisel. Täitmiseks kasutatakse ka laevakontorite kaasabi.

Varem ail aegadel oli palju tegemist uppunute ja laipade selgitamisega. Viimasel ajal on see suuresti vähenenud. Kevaditi jää lagunemise ajal oli sageli laipu tõusmas veepinnale, tuli ette ka eneseuputamisi. Nüüd on see kadunud. Harva tuli ette juhtumeid, kus eneseuputaja oleks valinud koha kusagile Kalaranda või kõrvalisemasse kohta. Seejärel siis oli ka võimalik, et mitmed ja mitmed päästeti ära postil olevate kordnike poolt. Eesti Punase Risti poolt on annetatud kordnikele elupääste-medaleid päästmiste eest.

Möödamines puudutan ka teisi, naaberastuusi sadamas, kelledega tuleb tihedas kontaktis

Elukindlustuse mõte ja sisu

Et ennast kindlustada mingi ohu vastu, selleks tuleb kanda ohvreid. Positiivselt ellu suhtujad kannavad meeeldi neid ohvreid, sest nende abil on võimalus vältida suuri hädasid ja kaotusi. Otsiv inimvaim koguni püüab järjest avastada uusi ohverdamisvõimalusi, et ennast kindlustada igasuguste kallaletungide vastu.

Kulutame ju pidevalt toidule selleks, et kindlustada keha rakkudele elamiseks vajalisi tingimusi; kanname ju korteri- ja küttekulusid selleks, et kindlustada ennast meie kehale kahjulike ilmastikuolude vastu; tasume meeeldi arstile tema honorari ja ostame arstimeid, sest loodame nende kaudu saada tagasi endise tervisliku seisundi; viidame aega ning kulutame energiat võimlemisharjutusiks, jalutuskäikudeks, et kindlustada enesele selle kaudu head tervislikku olukorda; maksame nurisemata kindlustusseltsile preemiat selleks, et kindlustusseltsi tasuks tuleõnnetuse või murdvarguse läbi meile tehtud kahju; riik teeb mitmekesiseid kulusid selleks, et kindlustada üksikute kodanike ja riigi julgeolekut: sõjavägi, piirivalve, politsei jne.

Üldse, kui täheldada positiivset elu, näeme, et see seisab ohvrite toomises: kas elule väärtusliku kättesaamiseks või suurte õnnetuste vältimiseks — paratamatul juhul õnnetuste halbade tagajärgede leevendamiseks.

Väärtuslikem kõigest siin maises maailmas on inimese elu. Kuid meie teame, et loodus on inimese elu suhtes karm ja halastamatu. —

töötada. Need on Veeteede Talitus, Sadamakapten, Meremeeste Kodu ja Tollispektsioon.

Veeteede Talitus on laevandust juhtiv, veeteid ja sadamaid korraldav üldjuht. Temale kuulub suur osa sadamas olevaid ehitisi, riigilaeva ja muid varasid.

Sadamakapten on tegelik sadama korraldaja ja tal on ka administratiivkaristamise õigus. Sadama sundmääruste rikkumise protokollid saadetakse temale.

Meremeeste Kodu toimetab meremeestesse puutuvaid ülesandeid, munsterdamist, ja sealt saab igasuguseid andmeid meremeestest ja laevadest.

Lähim kokkupuutumine on Tollispektsiooniga. Selle asutusega areneb töö lausa kõrvuti ja laevade klaarimisele minnakse ikka ühiselt. Täita on mõlemal eri funktsioonid ja ilma teise asutuse ametniku nõusolekuta ei lasta laeva välja ega tehta reisijate läbilaskmiseks mingeid korraldusi.

Mitme ametiasutuse koostööl loomulikult tuleb ette ka nn. kompetentsiküsimusi, mis varemmail aegadel kutsus esile isegi teravusi ja kirjavahetusi, kuid praegusel ajal valitseb vastastikune arusaamine ja koostöö areneb normaalselt. Mõnesugune kompetentsiküsimus on kirjalikult fikseerimata, ei ole ka seadusist väljaloetav, seepärast tuleb käia kujunenud praktilise järgi.

Tuleb nimetada veel poliitilist ja eriti kriminaalpolitseid, kes sadamas korraldusel on kaasa aidanud oma töhuga kaastöoga. Endiste massiliste sadamavarguste selgitamine on ju eeskätt kriminaalametnike töövili.

Igaüks meist peab kord kindlasti surema, seepärast paljude elutee lõpeb veel enneaegselt ja ootamata. Et elust võib saada enneaegselt välja lülitatud nii noor kui vana, siis ei tea keegi meist oma eluea pikkust.

Mis tähendab aga pereisa enneaegne surm perekonnale?

Pereisa enneaegne surm tähendab perekonnale pereisa tööväärtuse jäävat kaotaminekut. Pereisa surmaga saab perekond igal juhtumil majanduslikku kahju. Selle tagajärg on enamasti järelejäänud perekonnaliikmete sattumine majanduslikesse raskusisid ning kadunu omaste edasine elukäik kujuneb hoopis teissuguseks, kui pereisa oli ette kavatsenud. Paljud tema soovest jäävad täitmata. Kui kistakse pereemagi tema ülesannete juurest, peavad lapsed astuma ettevalmistamatult ellu.

Inimese enneaegne surm ei löika läbi sidemeid ainuüksi perekonnaga, vaid ka kaugemate kaasinimestega jäävad vahekorrad soovitud kujul korraldamata.

Seetõttu ettemõtled ja vastutustundlikud inimesed ei jäta oma elu korraldamist saatuse hoolde, vaid nad muretsevad selle eest juba õigeaegselt. Nad loovad kaitse perekonnale ja näevad ette oma kohustuste korraldamise ka seks korraks, kui nad ise ei peaks seda otseselt suutma.

Seda võimaldab neile täiel määral elukindlustus, mille ülesanne ongi asendada inimese tööväärtust kapitaliga. Küllaldaselt suur elukindlustus tagab omakseile neid majanduslikke hüvesid, mida kindlustatu oieks neile võimaldanud elus olles. Kindlustatu surma puhul väljamakstavast kindlustussummast õiendatakse ka muud tema mahajäänud kohustused.

Kuna elukindlustusega tasandatakse majanduslikke kahjusid, mida toob pereisa surm, siis on võimalus õnnelikuks juhuks võtta oma elule elukindlustust.

Inimese elul on ka veel teine külg — tema isiklik elu. Seepärast pole küllaldane, kui inimene hoolitseb vaid teiste eest, tema ülesanne on hooldada täielikult ka veel ennast. Tema elutöö ei lõpeks väärikalt, kui ta on sunnitud veetma oma vanaduspäevi viletsuses või tarvitama teiste abi.

Et töövõime kahanedes ei jõuta luua väärtusi nii palju kui tarvidusiks kulub, siis tuleb täistöövõime ajal luua väärtuste tagavara. Säärane ettemõtlemine vanaduspäevile on elukindlustuse teine pale.

Elukindlustus ei kindlusta seega üksi perekonna heaolu, vaid ta kindlustab ka kindlustajale enesele muretu eluõhtu.

Elukindlustus on nende otsingute loogiline tulemus, kuidas kindlustada inimesi majanduslikult.

Normaalse inimese eluinstinkt ütleb, et elamisel on mõte, kui tema teekonda siin tema kaduvuses jätkatakse. Seesama eluinstinkt sunnib teda järeltulijaid soetama ning nii elu surematuks tegema. Seejuures on tema ülesanne viia oma lapsi olukorrani, kus need on ise suutelised väärtusi looma — elumõtet teostama.

Ei ole ükskõik kuidas oma elu ja väärtuste loomist korraldada, et jõuda õnnelikult lõpule!

Inimese elu on juhusemäng selle sõna otsesmas mõttes. Kellelegi pole kindlustatud ühtki päeva. Teda võivad alati ja kõikjal tabada ootamatused.

Seepärast on ettemõtledjad inimesed ühnenud sadade ja tuhandete teistega, et toetada üksteist ja pehendada saatuse valusaid lööke. See organisatsioon on kindlustusselts. Tema liikmed ei tea midagi puudusest ega viletsusest, mis tabavad teisi ja nende perekondi, kelle elu on kindlustamata.

Kuid elukindlustusseltsi pole ainult koondunud need, kes tahavad olla 100%-lised isad oma lastele ja hooldada oma naist ka siis, kui nad juba ise lahkunud elust, vaid siia on koondunud veel need, kes tahavad ka oma elule kindlustada õnneliku lõppu.

KINDLUSTUS-AKTSIASELTS EESTI LLOYD

SUURIM EESTLASTE KINDLUSTUSASUTIS
ELUKINDLUSTUSSEIS KR. 7.800.000.-

PEAKONTOR TALLINNAS, PIKK 11.

ESINDUSED ÜLE MAA

Ülevaade politsei tegevusest 1938. a.

heakorra ja avaliku julgeoleku vastaste ning liiklusalaste süütegude vastu võitlemises administratiivkorras karistamisega

1938. a. jätkasid prefektid Siseministri Sisekaitseülema ülesandeks otsustega 19. jaanuarist 1935 (RT 1935, 7), 28. veebruarist 1935 (RT 1935, 21) ja 3. juunist 1937 (RT 1937, 46) üldisest kohtualluvusest eraldatud ja neile otsustamiseks antud süüteoasjade otsustamist ja süüdlaste administratiivkorras karistamist.

Teatavasti 1938. aastal kaotas kehtivuse senine Kaitseseisukorra sead. ja 22. apr. samal aastal jõustunud Kaitseseisukorra sead. (RT 1938, 40) põhjal Sisekaitseülem normatiivset võimu ei oma ja sama seaduse § 13 p. 3 ja § 15 alusel juhtumil, kui Vabariigi President on rahualal nimetanud ametisse Sõjavägede ülemjuhataja, siis kaitseseisukorda kuulutatud piirkonnas kaitseseisukorras tingitud tegevuse üldjuhtimist teostab Sõjavägede ülemjuhataja ja temale kuulub õigus eraldada üldisest kohtualluvusest ja anda Sisekaitseülema või selleks määratud ametiisikute otsustada administratiivkorras niisugused süüteoasjad, millede eest seaduses ettenähtud karistused ei ületa vangimaja või aresti mitte üle kolme kuu või rahatrahvi mitte üle 3.000 krooni. Kaitseseisukorra seaduse eelnimetatud nõudeist tingituna muudeti Sõjavägede ülemjuhataja otsusega 25. maist 1938 (RT 1938, 53) ülalnimetatud Siseministri Sisekaitseülema ülesandeks otsused ja eraldati üldisest kohtualluvusest ja anti politseiprefektidele otsustamiseks ning süüdlaste administratiivkorras karistamiseks süüteoed, mis on ette nähtud Kriminaalseadustiku § 229 p. 1—3 ja §254 esimeses ja teises lõikes, samuti § 122 ja 230 teises lõikes, niivõrd, kui viimaseis ettenähtud teokoosseisudeks on: a) auto või mootorratta juhtimine ilma juhtimisloata või mittevastava juhtimisloaga (Jõuvankrite seaduse elluviimise määruse § 57 neljas lõige), b) auto või mootorratta juhtimiseks andmine isikule, kes ei oma vastavat juhtimisloa (Jõuvankrite seaduse elluviimise määruse § 57 viies lõige), või juhtimise usaldamine selleks teadvalt võimetu või joobnud isiku kätte (Kriminaalseadustiku § 230 teine lõige p. 2), c) auto või mootorratta juhtimise ajal juhi poolt alkoholi tarvitamine ning ebakaines olekus olemine (Liiklemismääruste § 22 p. 2), d) juhuveo auto

või mootorrattaga seisu-, peatus- või parkimis-kohtadel peatumise ajal juhi poolt alkoholiste jookide ja teiste uimastavate vahendite tarvitamine või nende mõju all (ebakaines olekus) olemine või liiniveol või veoautoga inimeste veol alkoholist lõhnava juhi teenistuses olemine või auto juhtimine (Liiklemismääruste § 23), e) auto või mootorrattaga ettevaatamatu või lubamatult kiire sõitmine (Kriminaalseadustiku § 230 teine lõige p. 1) ja f) auto või mootorratta möödasõitmiseks võimaluse mitteandmine või möödasõidu takistamine kas kiiruse lisandamisega, korratu sõiduga või mõnel muul viisil (Liiklemismääruste § 57), välja arvatud eelloetletud süütegudest need süüteoed, mis on korda saadetud alaealiste poolt kuni seitsmeteistkümnepäevase vanuseni.

Sõjavägede ülemjuhataja otsus muutis seni kehtivat korda selles mõttes, et nimetatud otsuses loetletud süütegudest võeti prefektide otsustamiselt alaealiste süüteoed kuni seitsmeteistkümnepäevase vanuseni. Samuti kaotasid prefektid õiguse karistada Siseministri sundmääruse nr. 02596 vastu eksijaid ja nimetatud sundmääruse alusel karistamise õigus läks politseidirektorile Kaitseseisukorra seaduse § 20 p. 1 ja Vabariigi Presidendi käskkirja 28. maist 1938 nr. 24 (RT 1938, 54) põhjal.

KrS § 229 p. 1—3 ja § 254 esimeses ja teises lõikes ettenähtud süüteoasjade otsustamine toimus prefektide poolt juba neljandat aastat, kuna liiklusalaste süüteoasjade otsustamisega tegelesid prefektid alles teist aastat, alates 3. juunist 1937. Seepärast täpsema ülevaate saamiseks on sobivam vaadelda eelnimetatud süüteoasjade otsustamisega seotud tegevust lahus.

KrS § 229 p. 1—3 ja § 254 esimeses ja teises lõikes ettenähtud süüteoasjad.

1938. a. prefektid vaatasid läbi ja otsustasid KrS § 229 p. 1—3 ja § 254 esimeses ja teises lõikes ettenähtud süüteoasjus juurdlus- toimikuid ning karistasid nende põhjal üksik- isikuid alljärgnevas tabelis näidatud määral:

Prefektuuri nimetus	Läbivaadatud ja otsustatud toimik. arv	Toimikute põhjal karistatud üksikisikuid	Karistatud isikuist		Tasutud rahatrahvi summa Kr.
			tasunud rahatrahvi	kannud kinnipid. karistuse	
Tallinna-Harju	1676	2357	1262	635	20.006.—
Tartu-Valga	731	873	522	339	11.336.—
Viru-Järva	972	1008	705	178	18.151.94
Viljandi-Pärnu	761	1010	651	198	19.311.11
Lääne-Saare	652	669	498	104	12.885.09
Petseri-Võru	468	661	260	251	10.039.06
Narva	546	717	469	214	11.447.72
Raudteede	330	434	308	89	4.382.—
K o k k u:	6136	7729	4675	2008	107.558.92

Eeltoodud tabelist nähtub, et aasta kestel vaadati prefektide poolt läbi ja otsustati 6136 toimikut, mis teeb kuu kohta keskmiselt 511 toimikut ja määrati karistusi 7729 juhtumil, mis teeb kuus keskmiselt 644 juhtumit. Karistusotsuste põhjal tasuti karistatute poolt rahatrahvi 4675 (60,5%) ja kanti kinnipidamise karistus (arest või vangimaja) 2008 juhtumil (26%). Karistusotsuseist jäi täide viimata otsuseid 625 isiku kohta (8,07%), siia ei ole arvatud Amnestia seaduse põhjal karistuse kandmisest vabastatud isikuid. Karistusotsuste põhjal tasuti aasta kestel rahatrahvi 107.558,92 krooni.

KrS § 229 p. 1—3 ettenähtud süütegudes (keelatud relva hoidmine või kandmine, relva hoidmine või kandmine kohal, kus selle hoidmine või kandmine seaduse või sundmäärusega on keelatud, ja relva tarvitamine laskmiseks kohal, kus sarnane laskmine seaduse või sundmäärusega on keelatud) karistati üksikisikuid 918 juhtumil (16,9%), siin on juurde arvatud ka Siseministri sundmääruse nr. 02596 alusel karistatud 10 isikut. KrS § 254 esimese ja teise lõike (müra, kisa või muu korratuse tekitamine või ulaka teo kordasaatmine avalikus kohas, avalikul koosolekul või väljaspool neid, kuid avaliku rahu või korra rikkumisega ja nimetatud juhtumeil karkluse või muu määratsemise toimepanek) põhjal karistati üksikisikuid 4496 juhtumil (83,1%).

Karistatud üksikisikuist on mehi 7453 ja naisi 276 (3,57%).

Kuude järgi määratud karistusist annab piltliku ülevaate alljärgnev diagramm.

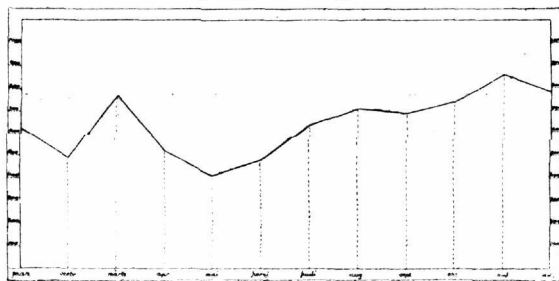

Diagramm nr. 1

Eeltoodud diagrammist nähtub, et kõige vähem karistusotsuseid on mai- ja juunikuus,

mis seletatav seega, et nimetatud kuudel on, eriti maal, kibe tööaeg, samuti põhjustavad süütegude arvu langust valgusrikkad ööd. Osalt peitub põhjus süütegude selgitamise käigus, mis politseiametnike puhkusel viibimise tõttu on aeglasem. Sügisel pimedate ööde saabudes ja maanimeste töömahu vähenedes tõuseb heakorra ja avaliku julgeoleku vastaste süütegude arv, omades haripunkti novembrikuus, millal karistati 851 üksikisikut.

Alljärgnev diagramm annab kujuka ülevaate heakorra ja avaliku julgeoleku vastaste süütegudest 1935. a. kuni 1938. aastani.

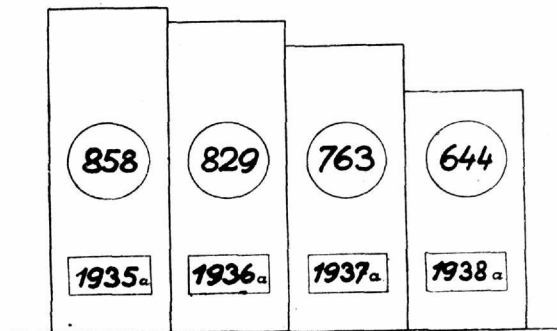

Diagramm nr. 2

Nagu diagrammist nähtub, on karistatute arv aasta-aastalt pidevalt vähenenud. 1935. a. 11 kuu kestel määrati prefektide poolt karistusi üldse 9431 juhtumil, mis teeb kuu kohta keskmiselt 858 juhtumit, 1936. a. — 9956 juhtumil, keskmiselt kuu kohta 829 juhtumil (kuu kohta 29 juhtumit vähem), 1937. a. — 9156 juhtumil või keskmiselt kuus 763 juhtumil (kuu kohta 66 juhtumit vähem kui 1936. a.) ja 1938. a. — üldse 7729 juhtumil või keskmiselt kuus 644 juhtumil (kuu kohta 119 juhtumit vähem kui 1937. a.). Seega näeme, et heakorra ja avaliku julgeoleku vastaste süütegude arv on 1938. aastal, võrreldes 1935. aastaga, vähenenud ümmarguselt 25% võrra, mida tuleb lugeda tunduvalt vähenemiseks.

Prefektide otsuste vastu on antud edasikaebusi Sisekaitseülemale alljärgnevas tabelis näidatud arvul:

Prefektuuri nimetus	Otsuste vastu antud edasikaebuste arv	Kaebuste % otsuste üldarvust	Kaevatud otsus. on tühistatud	Kaebuste põhjal karistusi on vähendatud	Kaebusist on jäetud tagajärjeta
Tallinna-Harju	58	3,85	11	—	47
Tartu-Valga	24	3,88	—	2	21
Viru-Järva	74	9,06	1	4	67
Viljandi-Pärnu	119	18,05	19	6	92
Lääne-Saare	76	17,67	10	1	65
Petseri-Võru	52	9,63	—	—	52
Narva	21	4,15	1	4	16
Raudteede	6	2	—	—	6
Kokku:	430	8	42	17	366

Tabelist nähtub, et üldse on antud 430 edasikaebust või 8% karistusotsuste üldarvust. Edasikaebuste põhjal on tühistatud 42 karistusotsust või 9,76% edasikaebuste üldarvust. Karis-

tusi on vähendatud 17 juhtumil või 3,95% kaebuste üldarvust. Tagajärjeta on jäetud 366 edasikaebust või 85,11%. Mitmesuguseil põhjustel seni on otsustamata 5 edasikaebust.

Otsuste tühistamise ja muutmise põhjusiks olid: a) süüteoendite puudulikkus, b) süütegude konkurentsi juhtumid, näiteks: kaklemise ja kerge kehavigastuse konkurents, ja c) süüteo osaliseks sattumine vastu karistatu tahtmist, näiteks: enesekaitse tõttu. Peale sisuliste põhjuste tühistati mõned otsused vormilisel põhjusil. Karistuste vähendamise põhjusiks olid: 1) süüteo iseloomule mittevastav — kõrge karistus, 2) süütegija kahetsus, senine karistamatus ja raske majanduslik seisund, eriti perekondlikest põhjustist tingituna.

KrS § 122 ja § 230 teises lõikes ettenähtud süüteod.

KrS § 122 ja § 230 teises lõikes ettenähtud liiklusalaste süüteoasjade otsustamine pandi prefektidele arvates 10. juunist 1937. 1938. aastal

valt võimetu või joobnud isiku kätte või isikule, kellel ei ole vastavat juhtimisloa — 31 juhtumil (2,03%); auto või mootorratta juhtimise ajal juhi poolt alkoholi tarvitamise ning ebakaines olekus olemise eest — 173 juhtumil (11,27%); juhuveo auto või mootorrattaga seisu-, peatus- või parkimiskohtadel peatumise ajal juhi poolt alkoholist jookide ja teiste uimastavate vahendite tarvitamise või nende mõju all (ebakaines olekus) olemise, liiniveol või vecautoga inimeste veol alkoholist lõhnava juhi teenistuses olemise või auto juhtimise eest — 73 juhtumil (4,75%); auto või mootorrattaga ettevaatamatult või lubamatult kiire sõitmise eest — 855 juhtumil (55,70%); auto või mootorratta möödasõitmiseks võimaluse mitteandmise või möödasõidu takistamise eest — 29 juhtumil (1,89%).

Prefektuuri nimetus	Läbivaadatud ja otsust. toimik. arv	Toimik. põhjal üksikisikuid	Karistatud isikuist		Tasutud rahatrahvi summa Kr.
			tasunud rahatrahvi	kannud kinnipid. karistuse	
Tallinna-Harju	752	626	537	27	14.124.—
Tartu-Valga	255	206	179	22	5.675.—
Viru-Järva	188	120	106	5	3.420.50
Viljandi-Pärnu	230	234	196	16	6.753.—
Lääne-Saare	119	106	91	4	2.735.—
Petseri-Võru	118	80	55	9	1.375.—
Narva	72	50	44	3	1.050.—
Raudteede	36	31	17	2	455.73
K o k k u:	1770	1453	1225	88	35.588.23

prefektid liiklusalaseis süüteoasjus vaatasid läbi ja otsustasid juurdustotoimikuid ning karistasid nende põhjal üksikisikuid ülaloleva tabeli kohaselt:

Tabelist nähtub, et prefektide poolt karistati liiklusalaste süütegude eest 1938. a. 1453 isikut, kellest tasus rahatrahvi 1225 isikut või 84,3% ja kinnipidamise karistuse kandis 88 isikut või 6,1%. Rahatrahvi tasuti kr. 35.588.23.

Mehi on karistatud 1438 juhtumil (99%) ja naisi 15 juhtumil (1%).

Piltliku ülevaate liiklusalaseis süütegudest 1938. a. annavad alljärgnevad diagrammid:

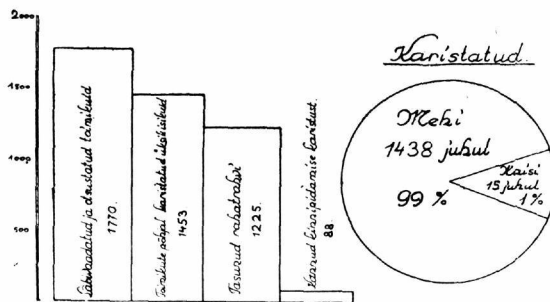

Diagramm nr. 3

Süütegude liigituse järgi on määratud karistusi järgmiselt: juhtimisloata või mittevastava juhtimisloaga auto või mootorratta juhtimise eest — 374 juhtumil (24,36%); auto või mootorratta juhtimise usaldamise eest selleks tead-

Kujuka ülevaate liiklusalaseis süütegudest nende liigituse järgi annab alljärgnev diagramm:

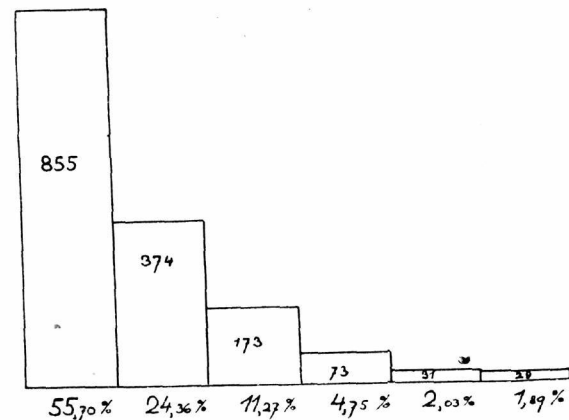

Diagramm nr. 4

Eeltoodud andmeist näeme, et liiklusalaseis süütegudes omavad esikoha ettevaatamatult ja lubamatult kiire sõitmise süüteod, tehes välja 55,70% liiklusalaste süütegude üldarvust. Teise koha omavad juhtimisloata või mittevastava juhtimisloaga auto või mootorratta juhtimise süüteod, moodustades üldarvust 24,36% ja kolmandal kohal seisavad auto või mootorratta juhtimise ajal juhi poolt alkoholi tarvitamise ning ebakaines olekus olemise süüteod 11,27%-ga. Ülejäänud eksimusi esineb vähem.

Kuude järgi on määratud karistusi alljärgneva diagrammi kohaselt.

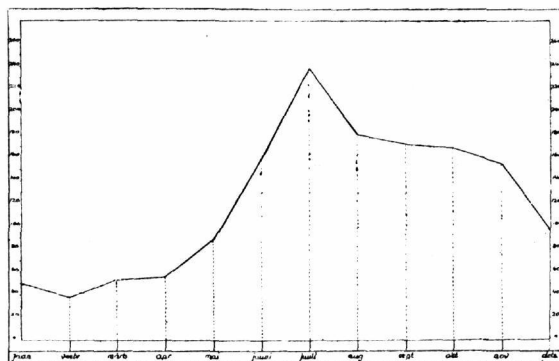

Diagramm nr. 5

Toodud andmeist nähtub, et liiklusalaste süütegude arv on juulikuus kõige suurem, millal toimub kõige intensiivsem liiklemine. Aasta algkuudel ja lõpukuul on nimetatud süütegude arv väike, olenedes teeloludest, mis takistab mootorsõidukite liiklemist.

Liiklusalaseis süüteoasjus on prefektide otsuste vastu antud edasikaebusi Sisekaitseülemale alljärgnevas tabelis toodud arvul:

Prefektuuri nimetus	Otsuste vastu antud edasikaebuste arv	Kaebuste % otsuste üldarvust	Kaevatud otsuseist on tühistatud	Kaebuste põhjal karistusi on vähendatud	Kaebusist on jäetud tagajärjeta
Tallinna-Harju	43	7,20	6	4	33
Tartu-Valga	26	14,28	1	3	19
Viru-Järva	22	15,06	2	3	16
Viljandi-Pärnu	45	20,36	6	7	32
Lääne-Saare	24	22,85	4	4	16
Petseri-Võru	6	6,38	—	—	6
Narva	2	3,33	1	—	1
Raudteede	6	20,00	1	—	5
K o k k u :	174	12,12	21	21	128

Tabelist nähtub, et üldse on antud edasikaebusi 174, mis moodustab 12,12% otsuste üldarvust. Edasikaebuste põhjal on tühistatud 21 karistusotsust, mis moodustab 12,06% kaebuste üldarvust ja karistusi on vähendatud 21 juhtu-

mil (12,06%). Tagajärjeta on jäetud 128 kaebust, mis teeb 73,56% kaebuste üldarvust. Seni on otsustamata 4 edasikaebust.

Võrreldes heakorra ja avaliku julgeoleku vastaseis ja liiklusalaseis süütegude prefektide otsuseile antud edasikaebusi otsuste üldarvuga näeme, et liiklusalaseis süüteoasjus on kaevatud otsuste arv kõrgem (12,12%) kui heakorra ja avaliku julgeoleku vastaseis süüteoasjus (8%). samuti on liiklusalaseis süüteoasjus tühistatud otsuste % kõrgem (12,06%) kui teisenä mainitud süüteoasjus (9,76%). Seletada tuleb seda liiklusalaste süütegude keerulisusega, mistõttu ka ebatäpsuse võimalused otsustamisel on suuremad.

Väike edasikaebuste arv tõendab, et süüteoasjade otsustamine on toimunud õiglaselt.

Kokkuvõttes võime märkida, et eelnimetatud heakorra ja avaliku julgeoleku ning liiklusalaste süütegude üldisest kohtualluvusest eraldamine ja administratiivkorras otsustamisele võtmine on annud tähelepanuvaid tulemusi. Seega valitsusvõimude omaaegne korraldus sel alal oli väga ettenägelik.

Kuid üksi kiire ja karmi karistusega ei jõuta nimetatud süütegude vastu võitlemises sihile. Kui vaatleme toimikuid nimetatud süüteoasjus, siis ilmneb kujukalt, et rõhuv enamus neist on toimunud kas otseselt või kaudselt alkoholi mõju all. Siit tuleb haarata kinni. Viie-

masel ajal näeme, et valitsus on võtnud tarvitusele energilisi abinõusid alkoholitarvitamise pidurdamiseks. See on parima edu pandiks avaliku korra ja julgeoleku vastase tegevuse vastu võitlemisel.

Kodanliku õhukaitse kursused instruktoritele

6. märtsil algasid Tallinnas Politseialituse korraldusel kodanliku õhukaitse kursused instruktoritele, kusjuures kursused avas politseidirektor S o o m a n, kes oma kõnes märkis, et milleks kodanliku õhukaitse ettevalmistus on vajalik, see on kõigile selge. Kursuslased on kokku kutsutud selleks, et nad võiksid siit ammutada vastavaid teadmisi, et siis neid edaspidi rakendada tegelikku ellu ja nad võiksid kohtadel kodanliku õhukaitse tööd ajakohaselt juhtida ning arendada. Kõik riigid pööravad kodanlikule õhukaitsele suurt tähelepanu, selleks kulutatakse suuri summasid ja meiegi peame sellele mõtlema tõsiselt. Meie sõjavägi on tugev, hästi väljaõpetatud ja relvastatud ning samuti tugev ja kaitstud iga ohu vastu peab olema rahvas, sest tuleviku-

sõda ei piirdu rindegaga, vaid selle keerisesse kistakse ka tagala. — Kõne lõppeks palus direktor kõigil kursuslastel tööd võtta tõsiselt. Järgmisena võttis sõna KÕ ja tuletõrje juhataja kolleitm. R. V a h a r o, kes tervitas lühikeses sissejuhatavas kõnes kokkutulnuid ja asus seejärel loengule KÕ-organisatsiooni teemi üle. Kursused olid kahenädalased ja neist võttis osa 40 inimese ümber. Üldjuhiks oli kolleitm. R. V a h a r o ja abiks insp. H. Arro.

Järgmine instruktorite kursus alustas tegevust 20. märtsil ja komissaride kursus leiab aset k. a. aprillis.

Kursused on niihästi teoreetilist kui ka praktilist laadi ja neil esinevad lektoritena eriteadlased.

POLITSEIAMETNIKE KESKKOGU

1938. aasta tegevusest

I.

Oma õilsate eesmärkide taotlemisel võis määrgata möödunud aastal Keskkogu tegevuses pidevat ja hoogsat tööd.

Nii jätkati Keskkogu raamatukogu korraldamistööd, millega jõuti niikaugele, et 1. mail avati raamatukogu üldiseks kasutamiseks. Korraldamistööd jätkuvad, kuna uusi raamatuid saadakse aegajalt juurde. Praegu on raamatukogus ligemale 3500 köidet Kr. 7055.— väärtuses. Raamatukogu kasutamine oli elav. Möödunud aasta kaheksa kuu jooksul kasutati üksiklugejate poolt 1524 ilukirjanduslikku ja 326 teaduslikku raamatut. Ka Narva-Jõesuu puhkekodude kasutajatele võimaldati raamatukogu osalist kasutamist sel teel, et suvitushooajaks puhkekodude vanema korraldusse saadeti 500 sisult mitmesugust raamatut. Ka seal leidsid raamatud laialdast kasutamist. Soovi korral võivad raamatukogu kasutada ka Politseiametnike Kogud ja loota on, et seda ka edaspidi tehakse, kui raamatukogu kataloogi trükkimisega jõutakse lõpukorrale.

Kuna senini puudus politseil oma tervitusmarss, siis Keskkogu juhatusel läks korda vastaval kokkuleppel Lauljate Liiduga omandada Politsei tervitusmarss, mis politseidirektori poolt ristiti „Eesti politsei marsiks“. Nimetatud marsi saamiseks Keskkogu pani marsside võistluseks välja kolm auhinda: 1. — Kr. 150.—, 2. — Kr. 100.— ja 3. — Kr. 50.—. Politsei tervitusmarssi autoriks osutub helilooja J. Kostabi — praegune Tallinna Politseiametnike Kogu orkestrijuh, kes omandas ka eeltähendatud Keskkogu 1. auhinna. 2. ja 3. auhinna honorar Kr. 150.— anti Lauljate Liidu juhatusel korraldusse.

Senini tekitasid küllaldaselt majanduslikke raskusi lasterikkaile perekondadele Narva-Jõesuu puhkekodude kasutamisel toitlustamise kulud. Et sellest üle saada ja võimaldada lasterikkaile perekondadele ning meie kasvavaile noortele kosutavat ja odavat puhkust, muudeti Keskkogu puhkekodude kodukorda selliselt, et lastele kuni 10 aasta vanuseni oli toitlustamine tasuta. Lastelt 11—15 aastani võeti pool hinda ja lapsed 16. aastast alates tasusid toidu eest ääri hinda. Puhkekodude kasutajate tuttavalt-külaliselt ja nende lastelt võeti toitlustamise eest 20 prots. rohkem, kusjuures nende lapsed kuni 11. aasta vanuseni maksid pool hinda ja 11. aastast alates täie hinda. Eeltähendatult võetud 20 prots. lisasummad arvestati puhkekodude teenijaskonna, valgustuse, küttematerjali jne. kulude katteks. See puhkekodude kasutajatele, eriti lastele antud soodustus toitlustamise alal tõi puhkekodudesse möödunud suvitushooajaks suurel hulgal lapsi. Keskkogu kandis sellega küll suuri kulusid, kuid lastevanemate tänutunne lastele antud soodsa, kosutava ja tujuküllase suve veetmise eest, tasus kõik selle.

Kogude tegevuse ühtlustamiseks kui ka nende tegevuse ühiste aluste kindlaksmääramiseks töötati välja ja saadeti Kogudele Kogude kultuur-, laskur- ja spordisektsioonide normaalkodukorrad.

Möödunud aasta oli politsei juubeliaasta. Kaksikümmend aastat täitus ajast, millal loodi Eesti po-

litsei. Politsei aastapäevaks oli senini 12. november, s. o. päev, millal alustas tegevust Siseministeerium ja ühtlasi ka tolleaegne Politsei Peavalitsus. See ühine aastapäev takistas mitmeti politsei kõrgemate juhtide kui ka hr. Siseministri osavõttu kohapealsete politseiasutuste pidustustist. Samuti ei olnud 12. november sugugi sümbolne aeg kohapealsete politseiasutuste aastapäevaks, sest viimased tekkisid mitmesuguseil aegadel, vastavalt tolleaegsele sõja olukorrale. Neid asjaolusid arvestades Keskkogu juhatus kogus vajalikke andmeid kohapealsete politseiasutuste tekkimise aegdest. Saadud andmete varal tehti esitis hr. Siseministrile, kes oma otsusega 1. oktoobrist 1938. a. määras politseiasutusele uued aastapäevad, mis põhjenevad täielikult nende ajaloolisel asutamismomentidel. Politseiasutuste 20. aastapäeva pidustused toimusidki uuesti määratud aastapäevadel.

Keskkogu juhatusel korraldusse anti rändauhinna Tallinna laskeriistade äri omaniku Freybachi poolt Belgia relvavabriku FN juhatusel otsuse kohaselt sama vabriku jahipüss tingimusel, et rändauhinna omandaks see politseiametnik, kes FN automaatpüstolist üleriigilisel laskevõistlusil saavutab kõige parema tagajärje. Selleks töötati välja eriline statuut, milles on ette nähtud üksikasjalised tingimused rändauhinna jäävaks omandamiseks. Kahtlemata ei jäta seegi üritus kaasa aitamast politsei üldise lasketaseme tõstmiseks.

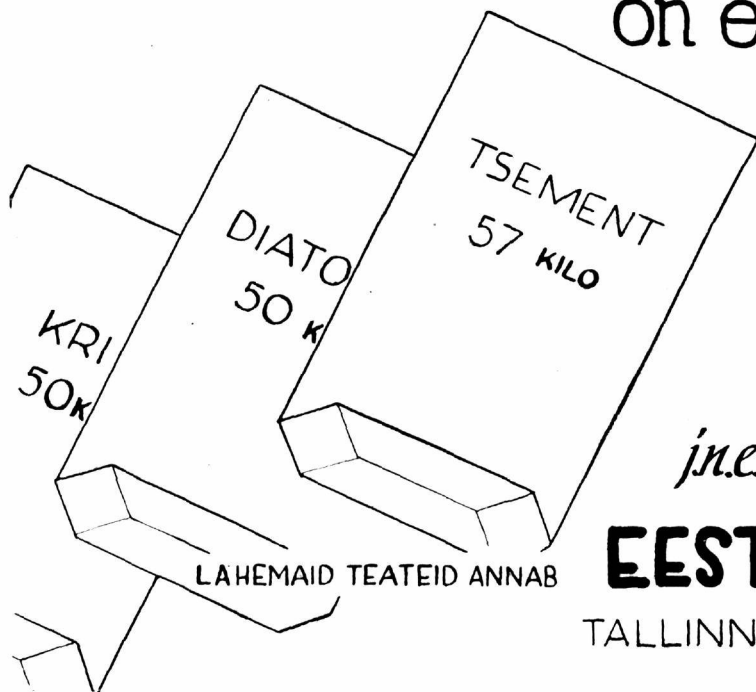
Möödunud aasta 12. detsembril Keskkogu juhatusel, kasutades soodsat juhusit, läks korda omandada avalikul enampakkumisel Kr. 1960.— eest Narva-Jõesuus, Vabaduse tän. 89 asuv kinnisvara, mis asub Keskkogu puhkekodu „Rannatähe“ naabruses ja koosneb 1850-ruutsüallalisest maaalast ja kahekordsest puuelamust. Kuna Nõukogu poolt vastuvõetud eelarve järgi on ette nähtud ka nimetatud kinnisvara remonteerimise ja korrastamise summad, siis on loota, et eeloleval suvitushooajal avaneb võimalus puhkekodude kasutajatele ka seda uut puhkekodu kasutada.

Keskkogu Kultursektsiooni toimetusel anti välja möödunud aasta lõpupäevil „Politsei kalender-käsiraamat“. Selles käsiraamatus võivad politseiametnikud leida oma igapäevaste teenistusülesannete täitmisel mitmesuguseid vajalikke juhiseid ja näpunäiteid. Kalender-käsiraamat sisaldab muuseas väljavõtteid politseile enamvajalisest seadusist ja määrusist ning juhiseid juurdluste toimetamise, orienteerumise, topograafiliste tingmärkiste, joonmõõdu kasutamise jne. kohta. Trükkulude ja muude väljaandmisega seoses olevate kulude katteks määrati kalender-käsiraamatu hinnaks 50 senti.

Peale eelpoolmainitud tegevuse tuli Keskkogu juhatusel pidevalt tegelda nii üldiste kui majanduslike jooksvate küsimuste otsustamisega, eriti laiemas ulatuses Narva-Jõesuu puhkekodude kasutamise, korrastamise ja sisustamise alal. Muuseas tehti tänuväär töö seega, et möödunud suvitushooajal kevadest kuni sügiseni püsis peaaegu ühel tasemel päevane toiduhinna norm ja, otsest öeldud, mitte kõrge. See oli nii kõigis neljas

Sulfaatpaberist kotid

on eriti tugevad

*Tarvitatakse
diatomiidi
tsemendi
krüüdi
jahu
j.n.e. pakkimiseks*

EESTI PABERI A/S.

TALLINN LAI 11. TEL 438-98

puhkekodus. Ka lasteaedniku teenistusse võtmine suvitushooajaks leidis eriti lastevanemate hulgas üldise heakskiitmise.

Lõppeks peab tähendama, et peale Keskkogu

juhatuse tegevuse osutus intensiivseks ka Keskkogu Abiandmise Kapitali ning Keskkogu Kultuur-, Laskur- ja Spordisektsiooni tegevus vastavalt neile ettenähtud ülesandele ja eesmärkidele.

II.

Keskkogu juhatuse aruannete järgi on Keskkogu möödunud aasta majanduslik tegevus olnud väga edukas ja annud aasta lõpuks puhastkasu Kr. 30.680, mis ületab 1937. a. puhtkasu (Kr. 29.450) 1.230 krooniga ja 1938. a. liikmemaksudest laekunud summa (Kr. 26.637) 4.043 krooniga.

Keskkogu juhatuse esimehe ettekande järgi olid Keskkogul 1938. a. jooksul järgmised sissetulekud, mis laekusid eelarve korras:

1) Liikmemakse	Kr. 26.637.76	
2) Toetus välispassidelt	„ 22.886.84	
3) Dividenti Tallinna Ühispanga osatähtedelt	„ 52.80	
4) Üüriraha Tallinna Politseiametn. Kodu kasutajailt	„ 333.55	
5) Juhuslikke sissetulekuid	„ 2.149.11	
6) Protsente jooksvalt arvelt	„ 16.69	
		<u>Kr. 52.076.75</u>

Sellest summast kulutati 1938. a. jooksul eelarve korras:

1) Töötasudeks ja palkadeks	Kr. 420.—	
2) Majade remondiks Narva-Jõesuus	„ 12.843.21	
3) Narva-Jõesuu puhkekodude kasutamiseks ja korrastamiseks	„ 11.240.78	
4) Inventari ostuks	„ 7.988.66	
5) Majamaksudeks ja tulekindlustuseks	„ 1.155.97	
6) Tallinna Politseiametnike Kodu kuludeks	„ 519.37	
7) Laenuprotsentide tasumiseks	„ 1.496.08	
8) Kultursektsiooni kuludeks	„ 1.687.37	
9) Spordisektsiooni kuludeks	„ 1.513.12	
10) Laskursektsiooni kuludeks	„ 693.10	
11) Kantselei- ja asjaajamise kuludeks	„ 90.95	
12) Mitmesugusteks kuludeks	„ 2.458.04	
		Kr. 42.106.75
Seega saavutati eelarve osas kokkuhoidu		„ 9.970.—
		<u>Kr. 52.076.75</u>

Nii on Politseiametnike Keskkogu 1938. a. eelarvelised sissetulekud ja väljaminekud tasakaalus Kr. 52.076.75.

Keskkogu varad kasvasid 1938. a. järgmiselt:

1) 1938. a. teostatud kinnisvarade kapitaalremondist	Kr. 8.093.61
2) 1938. a. ostetud inventari väärtusest	„ 8.008.66
3) Siseministeeriumi Administratiiv-ala Kirjastuselt 1937. a. „Politseilehe“ väljaandmiseks saadud toetuse Keskkogu heaks kirjutamisega	„ 2.500.—
4) Keskkogu raamatukogu väärtuse arvestamisega	„ 7.055.75
	<u>Kr. 25.658.02</u>

Samal ajal oli Keskkogul kulused varade arvel:

1) Vallasvara arvelt kustutamiseks	Kr. 1.626.20
2) Kinnisvarade amortiseerimisega	„ 3.321.06
	<u>Kr. 4.947.26</u>

Seega oli Keskkogul tulused varade väärtuse kasvuna

Kr. 20.710.76

Kui sellele summale arvata juurde Politseiametnike Keskkogu eelarve osas saavutatud kokkuvõtteid

„ 9.970.—

siis saame kokku

Kr. 30.680.76

missugune summa on Politseiametnike Keskkogu 1938. a. puhaskasu. See summa on arvestatud juurde Politseiametnike Keskkogu kapitali seisule.

Keskkogu kapitali seis 1. jaanuaril 1938. a. oli

Kr. 165.335.40

Kui sellele juurde arvestada 1938. a. puhaskasu

„ 30.680.76

saame kokku

Kr. 196.016.16

milline summa kujutab endast Keskkogu kapitali seis 31. detsembril 1938. a.

1938. a. eelarve osas saavutatud ülejääk ehk kokkuvõtteid kasutati järgmiselt:

Saavutatud kokkuvõtteid	Kr. 9.970.—
võeti lisaks osa 1937. a. eelarve ülejäägist	„ 2.751.02

Seega saadi puhta rahalise ülejäägina kokku

Kr. 12.721.02

Selle summa Politseiametnike Keskkogu kasutas järgmiselt:

1) Võla tasumiseks Tartu Pangale	Kr. 1.000.—
2) Võla kustutamiseks Sindi Tekstiilvabrikute Ühisusele	„ 817.85
3) Krundi osa ostmiseks J. Luksepp'alt, milline ost polnud eelarves ette nähtud	„ 227.45
4) Võla tasumiseks Tallinna Ühispankale	„ 7.026.83
5) Võla tasumiseks Põllumeeste Keskpangale	„ 2.979.89
6) Võla vähendamiseks „Politseilehele“	„ 650.—
7) Kassa-reservi suurendamiseks	„ 19.—

Kokku Kr. 12.721.02

Selle järele kujunes Politseiametnike Keskkogu varade bilanss ehk äri-seis 31. detsembril 1938. a. ilma „Politseilehe“ ja Abiandmise Kapitalita järgmiselt:

A k t i v a:

1) Kassas raha	Kr. 41.79
2) Jooksva arvel nr. 4238 Eesti Pangas	„ 4.27
3) Deebitorid — Tallinna Elektriijaam	„ 35.—
4) Kinnisvarad	„ 171.500.—

5) V a l l a s v a r a - i n v e n t a r:

a) Puhkekodudes N.-Jõesuus	Kr. 36.511.18
b) Keskkogu juures Tallinnas	„ 1.476.82
c) Keskkogu raamatukogu	„ 7.055.75
	<u>Kr. 45.043.55</u>
6) Avants abikomissar J. Pallase käes	„ 3.270.09
7) Tallinna Ühispanka osatähed	„ 660.—

Kokku aktiva: Kr. 220.554.70

P a s s i v a:

1) L a e n d:

a) Kontokorrentlaen Tall. Ühispank	Kr. 5.803.35
b) Kontokorrentlaen Põllum. Keskp.	„ 12.255.19
	<u>Kr. 18.058.54</u>

DUNLOP

AUTO- JA

JALGRATTAREHVID

algasid oma võidukäiku üle kogu maailma juba 50 aastat tagasi, mis on parimaks tõenduseks nende valmistajate suurest kogemusest vastu pidava kummi tootmisel.

Uus Dunlop Fort oma üleni hambulise servaga tagab head teepüsvust ja kõrvaldab täielikult külglibisemise.

AINUESINDAJA

J. PUHK & POJAD

PÕHJA PST. 19, TALLINN. TELEF. 416-40.

Kreeditorid:

2) Võlg Tartu Pangale „Pargitare“ eest	Kr. 3.000.—
3) Võlg „Politseilehele“	„ 3.480.—
4) Keskkogu kapital	„ 196.016.16

Kokku passiva: Kr. 220.554.70

Seega on Keskkogu bilanss 31. dets. 38 tasakaalus Kr. 220.554.70.

Muuseas väärrib mainimist, et Keskkogu äriseisud olid:

31. detsembril 1936 tasakaalus	Kr. 85.172.60
31. detsembril 1937	„ 204.848.51
31. detsembril 1938	„ 220.554.70

Keskkogu 1938. a.äriseis Kr. 220.554.70 on seega suurenenud, võrreldes 1937. a. äriseisuga, Kr. 15.706.19 võrra ja 1936. a. äriseisuga — Kr. 135.382.10 võrra.

1936. a. lõpul oli Keskkogul võlgu kogusummas	Kr. 52.168.13
1937. a. lõpul oli Keskkogul võlgu kogusummas	„ 37.013.11
1938. a. lõpul oli Keskkogul võlgu kogusummas	„ 24.538.54

Siit näeme, et Keskkogu võlad on kahanenud 31. detsembriks 1938 võrra. „ 27.626.59

Nagu äriseisust nähtub, on Keskkogul otsekohest võlga:

pankadele Kr. 21.058.54, mis moodustab bilansi aktivast	9,5%
„Politseilehele“ „ 3.480.—, mis moodustab bilansi aktivast	1,6%
Seejuures on Keskkogul varasid Kr. 196.016.16 väärtuses	88,9%

Kokku: 100%

Edasi näeme, et Keskkogu varad ehk aktiva —Kr. 220.554.70 — on koormatud Kr. 24.538.54 suuruse võlga, mis moodustab 11,1% varadest, seega on võlavaba osa aktivast 88,9%.

Politseiametnike Narva-Jõesuu puhkekodude 1938. a. tegevuse aruandest ja ses asjas väljendatud sõnavõttudest selgus, et see on olnud kõigiti rahuldav. Puhkekodude tegevuse aruandest nähtus, et tootlustamispäevade arv oli möödunud aastal 14.623. Keskkogu 1938. a. kulude aruan-

dest näeme, et puhkekodude kasutamiseks ja korrastamiseks kulutas Keskkogu möödunud aastal Kr. 11.240,78. Seega maksis Keskkogu juurde iga inimese iga suvituspäeva pealt 69 senti — peale tasuta möbleeritud korteri andmise.

Ülevaade Politseiametnike Keskkogu allorganite tegevusest:

I. „Politseileht“.

„Politseileht“ tulude ja kulude arve läbikäik oli 1938. a. Kr. 38.426,59 ja bilanss 31. dets. 1938 tasakaalus Kr. 6.338,45. Üldiselt on „Politseileht“ majanduslik tegevus 1938. a. olnud edukas.

II. Abiandmise Kapital.

Abiandmise Kapitalil olid 1938. a. järgmised kulud:

1) Anti toetusi	Kr. 3.920.—
2) Kantselei ja asjaajamise kulused	„ 176,98
3) Kirjutati maha J. Nurmiku laen	„ 500.—
Kokku kulused	<u>Kr. 4.596,98</u>

1938. a. olid Abiandmise Kapitalil järgmised sissetulekud:

1) Protsente hoisummadelt	Kr. 163,63	
2) Protsente laenusummadelt	„ 132,31	
3) Mitmesugused sissetulekud ja annetused	„ 4.212,43	Kr. 4.508,37
Seega kahju	„ 88,61	
Kokku		<u>Kr. 4.596,98</u>

Nagu eeltoodust selgub, töötas Abiandmise Kapital 1938. a. kahjuga Kr. 88,61. See summa kanti maha kapitali arvest. Seega kujunes Abiandmise Kapitali äriseis 31. dets. 1938. a. järgmiseks:

Aktiva:

1) Jooksvad arvel nr. 796 Tallinna Ühis pangas	Kr. 5.031,47
2) Laenud	„ 1.711.—
Kokku aktiva	<u>Kr. 6.742,47</u>

Passiva:

1) Kapital	<u>Kr. 6.742,47</u>
----------------------	---------------------

Liites ühte Politseiametnike Keskkogu ja tema allorganite, s. o. „Politseileht“ ja Abiandmise Kapitali äriseisud 31. detsembril 1938. a., saame Keskkogu üldbilansi, mis oleks järgmine:

Aktiva:

1) Kassad	Kr. 587,94
2) Pangad	„ 9.316,50
3) Deebitorid	„ 2.385,42
4) Kinnisvarad	„ 171.500.—
5) Inventar-vallasvarad	„ 45.893,31
6) Avansid	„ 3.292,45
7) Tallinna Ühis pangas osatähed	„ 660.—
Bilanss	<u>Kr. 233.635,62</u>

Passiva:

1) Laenud pankadelt	Kr. 21.058,54
2) Kreditorid	„ 430,86
3) Üleminevad summad	„ 2.000.—
4) Võlad — hoisummadena	„ 3.521,62
5) Politsei kalender-käsiraamatu arve	„ 1.112,65
6) Kapitalid	„ 203.888,43
7) Muud passivad	„ 1.623,52
Bilanss	<u>Kr. 233.635,62</u>

Keskkogu 1938. a. üld- ja majanduslik tegevus kiideti 27. veebr. s. a. Nõukogu poolt heaks ja aruanded kinnitati ühel häälel.

E. Hansar

L. Aenlo

M. Ausmaa

J. Keerpärg

J. Kruuv

Meie juubilare

Kriminaalkomissar

E. HANSAR 20 a. riigiteenistuses.

5. märtsil k. a. täitus Petseri krim.-komissaril E. Hansaril 20 a. riigiteenistust Eesti Vabariigi piires, sellest 2 a. sõjaväes vabadussõja ajal ja 18 a. politseis.

Komissar Hansar sündis Viru-Roelas 23. nov. 1899 õpetaja pojana. Alghariduse sai ta oma isa poolt juhutatud algkoolis, mille lõpetamisel astus 1913. a. Rakvere poeglaste gümnaasiumi, kuid maailmasõja ja sellele järgnenud revolutsiooni tõttu katkestas õppimise gümnaasiumis. Vabadussõja algul 28. dets. 1918 astus vabatahtlikuna ratsapolku, kust määrati eriülesandeid täitvasse „lendsalka“, millise saigaga võttis lahinguist osa lõunarindel — Tartu-, Võru- ja Petserimaal. 1919. a. aprillis moodustati sellest ja Korneli ratsasalvast 2. Ratsapolk, mille koosseisus ta võitles Lätis enamlaste ja landesveeri vastu, viibides liinil kuni 23. nov. 1919; demobiliseeriti 22. dets. 1920.

Politseiteenistusse astus ta 1. märtsil 1921. a., teenides agendina kaitsepolitsei Viru jaoskonnas kuni 15. juunini 1922, millal üle läks Narva kriminaalpolitseisse, kus teenis agendina kuni 1922. a. oktoobrini, noor-ametnikuna kuni 1. jaan. 1925 ja vanem-ametnikuna kuni 10. okt. 1934, millal nimetati kriminaalkomissariks Petserisse, millisel kohal praegugi teenib, olles pälvinud kõigi lugupidamise ja poolehoidu.

Ametitegevuse kõrval on juubilar mahti leidnud ka oma poolelijäänud hariduse täiendamiseks, lõpetades vahepeal eksternina gümnaasiumi ja jätkates õpinguid Tartu ülikooli õigus-teaduskonnas.

Teenistuse alal kui ka väljaspool on Hansar tuntud äärmiselt õiglasena ja tasakaalukana, olles eeskujuks ja kasvatajaks oma alluvaile ning vastutulelikuks ametnikuks neile, kes iganes vajavad politsei abi.

Soovime tõsiselt töömehele õnne ja edu!

Abikomissar

LEHO AENLO teenistusjuubel.

15. märtsil s. a. täitus 15 a. riigiteenistust ja 10 aastat politseiteenistust abikomissar Leho Aenlol. L. Aenlo sündis 4. oktoobril 1901. a. Tartus. Üldhariduse omandas Tartu

Realkoolis. Võttis osa vabatahtliku õppursõdurina vabadussõjast. Pärast demobilisatsiooni jätkas õpinguid Tartu Reaal-kommertskoolis ja samal ajal keskkooli töö kõrval ka kõrgemas „Pallase“ kunstikoolis. 1924. a. siirdus Sõjakooli, mille rahuaegse suurtükiväe kursuse lõpetas kaadriohvitserina 1927. a. Oma sõjaväeliste õpingutega algas ta juba 1920. a. Sõjaväe Tehnikakoolis raadioklassi kadetina. 1928. a. lõpetas ta ratsaväe ohvitseride täienduskursuse esimese lennu ja teenis ohvitserina Ratsarügemendis. Sõjaväe tegevteenistusest lahkudes siirdus ta õpinguid täiendama Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas. 1929. a. lõpetas L. Aenlo Politseikooli kõrgema klassi ja teenis pikemat aega Ratsareservis konstaablina, sealt määrati ta abikomissariks 3. ja linnaümbruse jaoskonda, kust 1937. a. määrati abikomissari kohale Politseikooli juurde. Politsei Tehnilise jaoskonna moodustamisel määrati L. Aenlo formeeritava uue üksuse abikomissariks.

L. Aenlo on aktiivne kaitsepolitsei juba kaitseleidiu algsaastast, astudes kodukaitse ridadesse 13. novembril 1918. 1930. a. astus ta Tallinna Maleva Lõuna malevkonda, kus algul teenis sidepealiku abina, hiljem sidepealikuks ja alates 1934. a. gaasikaitse pealikuks. Omab suure hulga auhindu laskealal kõigist relvast, on 1935. a. Tallinna maleva meister püstolkuulipildujast laskmises, omab ka auhindu ratsasportlasena.

L. Aenlo on Politseiametnike Keskkogu Nõukogu liige, kuuludes Spordisektsiooni juhatusse. Teenete eest kaitseleidiu omab L. Aenlo Valgeristi III kl. teenetemärgi ja vabadussõja mälestusmärgi.

Konstaabel

M. AUSMAA 50-aastane.

17. märtsil pühitses Laiksaare rajooni konstaabel Mihkel Ausmaa, end. Ausmann, oma 50. hällipäeva. M. Ausmaa sündis 17. märtsil 1889 Pärnunaal, Võlla vallas talupidaja pojana. Alghariduse sai ta Uruste ap.-õigeusu kihelkonnakoolis ning hiljem täiendas oma haridust iseõppimisega. Juubilar töötas Läänemaal Massu vallas õpetajana ja 1920. a. alates kriminaalpolitseis noor.-assistendina ja 1927. a. konstaablina. M. Ausmaa on osa võtnud maailmasõjast 1914. kuni 1917. a. ja vabatahtlikuna Eesti vabadus-

sõjast 1918.—1920. a. Enamlaste võimupäevil ta ründas punaseid, kes ümbruskonnas toime panid vargusi ja rüüstasid talusid. Juubilar on tuntud agara seltskonnategelasena, teotsedes kaitseliidus kompaniipealikuna, Laiksaare ap.-õigeusu koguduse revisjonikomisjoni liikmena jne. Kui ametnik on A. lahke, sõbralik, vastutulelik ja õiglane. Tema teeneid on hinnatud Vabariigi Valitsuse poolt teenetemärgi annetamisega.

Liidia-Helene-Marie ERILANE

10 aastat politseiteenistuses.

16. märtsil s. a. pühitses Tallinna-Harju Kriminaalpolitsei assistent Liidia-Helene-Marie Erilane (sünd. Kukk) 10-aastase politseiteenistuse juubelit.

L. Erilane sündis 30. oktoobril 1897 Kõo vallas, Võhma külas taluomaniku tütreana. Lõpetanud 1917. a. Viljandi linna gümnaasiumi, ta õppis seejärel Tartu ülikoolis lühikest aega arstiteadust ja hiljem jätkas oma õpinguid õigusteaduskonnas, mille lõpetas 1929. a. Sama aasta 16. märtsil astus Liidia Erilane Politseikooli ja lõpetas selle 15. nov. 1929. Pärast Politseikooli lõpetamist jätkas Liidia Erilane teenistust Tallinna-Harju Kriminaalpolitseis, kus teenib praegugi assistendina. Enne Saksa okupatsiooni teenis Liidia Erilane lühikest aega Paides miilitsakomitee sekretärina. On esimese naispioneeriteenistuses.

Liidia Erilase politseiteenistust on hinnatud muuseas ka Politseitalituse direktori poolt rahalise autasuga. Liidia Erilane on abielus õigusteadlase, kr.-vanem-assistent Anton Erilasega.

Ta omab veel pedagoogilise ja halastajaõe kutse. Vabadussõjas teotses ta halastajaõena. Teenistuses tuntakse teda tubli ja väsimatu töönimesena. Läbisaamine meeskolleegidega on hea ja huumoriküllane.

Konstaabel

J. KEERPÄRGI kahekordne juubel.

Veebruaris pühitses Järvesuu 2. rajooni konstaabel ja Vabadusristi kavaler J. Keerpärg (end. Kerberg) oma 40 aasta sünnipäeva ja nüüd ka 15-a. riigiteenistuse juubelit.

J. Keerpärg sündis Aleksandri vallas talupidaja pojana. Hariduse omandas Joosu algkoolis, mille lõpetamise järel astus Võru gümnaasiumi, kust aga kooli lõpetamata astus vabatahtlikuna vabadussõtta. Sõjas sai ta haavata Sänna lahingus, teotsedes kooliõpilaste pataljoni noorema ohvitserina. Vabadussõja lõppemisel jätkas ta poolelijäänud õpinguid gümnaasiumis, mille lõpetamisel astus ülikooli, õppides majandusteadust.

1925. aastal astus ta Politseikooli kõrgemasse klassi. Selle lõpetamisel määrati ta konstaabliks. 1927. aastal lahkus ta politseiteenistusest, astudes Kaitseliidu Petseri malevasse Värskla õppepiirkonna instruktorina, olles ka Värskla malevkonna pealikuks, kust 1. aug. 1932 lah-

kus teenistusvahekordade korraldamise seaduse alusel.

Alates 15. veebruarist 1938 teenib praegusel ametikohal, olles tuletõrje Värskla divisjoni pealikuks ja võttes innukalt osa seltskonnatööst.

Juubilar omab Vabadusristi I/3 ning teenete eest Kotkaristi ja Punase Risti V kl. medali ja tuletõrje kuld teenetemedali.

Kaasametnike peres on ta tuntud hea sõbrana ja vastutuleliku ametnikuna. Soovime talle pikka ja rahulikku edasitöötamist oma kutsealal.

Vanem-kordnik

J. KRUVV 50-aastane.

13. märtsil s. a. pühitses Tartu 3. pol. jaoskonna vanem-kordnik Julius Kruuv oma 50 aasta sünnipäeva.

Vanem-kordnik Julius Kruuv sündis 13. märtsil 1889. a. Aleksandri vallas Võrumaal põllupidaja pojana. Hariduse omandas Tānassilma vallakoolis ja Põlva kihelkonnakoolis. 1910. a. astus Kruuv Vene sõjaväkke, teenides 13. Siberiküti polgus, kust vabanes 1914. a. kevadel. Maailmasõja puhkemisel võttis ta sõjategevusest osa alates 18. juulist 1914. a. kuni 15. dets. 1917. a., kus tegi läbi mitu suuremat lahingut sakslaste ja austerlaste vastu, ning sai lahingus haavata ja põrutada. Eesti sõjaväkke astus ta 2. juulil 1919. a., teenides Transpordi- ja Etapivalitsuse Inseneriosakonna varahoidjana. Vabadussõja lõppedes teotses ärialal Tartus. 9. veebruaril 1921. a. astus teenistusse Tartu 3. politseijaoskonda kordnikuna. Samal aastal 1. juulil ühendati laitmatu teenistuse eest vanem-kordnikuks.

Teenistuse nimel on temale avaldatud tänu ja määratud rahalist autasu.

Oma teenistuse kõrval on J. Kruuv leidnud aega osa võtta ka seltskondlikust tegevusest. Nii on ta tegev Tartu Maleva Sisevete malevkonnas, kus tema teeneid tunnustavalt on hinnatud, Isamaaliidu Tartu osakonnas, Tartu Politsei Hoiu- ja Laenukassa Nõukogus ja laskesportlasena omandanud võistlusil väärtuslikke auhindu.

Parimaid õnnitlusi juubilarile tähtpäeval!

Kordnik

K. KAASIKU 20 a. teenistusjuubel ja 60 aasta hällipäev.

Narva 2. jaoskonna kordnik Kaarel Kaasik pühitses 13. märtsil s. a. oma 60. sünnipäeva ja võis ühtlasi vaadata tagasi 20-aastasele riigiteenistusele.

Kordnik K. Kaasik sündis 13. märtsil 1879. aastal Peetri vallas, Virumaal.

28. veebruaril 1919. a. astus ta teenistusse 4. Rahvaväepolku, kus teenis kuni 16. septembrini 1919. a., võttes osa sõjategevusest.

Politseiteenistusse astus ta 1. jaanuaril 1919. a. Narva linna, kus teenib vahetpidamatult tänapäevani.

Selle pika teenistusaja kestel on Kaasik päevast-päeva rühkinud tööd teha, hoolsalt ja kohusetruult temale pandud ülesandeid täites.

Kaasteenijad õnnitlevad juubilari tähtpäeva puhul ja soovivad temale pikka iga.

Märtsikuu
male-välktur-
niirist
osavõtjad

Tallinna politsei malerindelt

Lisaks varem avaldatud dets.- ja jaanuarikuu male välkturniiridele toome ära ka veebr.- ja märtsikuu turniiri tulemused.

Veebruarikuu turniir 13 osavõtjaga andis võitjaks E. Martma 10¹/₂ punktiga, 2) E. Siirma 8 p. 3., 4., 5. E. Tamar, A. Pausk ja A. Helisalu 7¹/₂ p., 6) P. Okk. 7 p., 7) N. Raadiko 6¹/₂ p., 8) A. Pupart 6 p., 9) R. Talve 5 p. jne.

Märtsikuu turniir 11 osavõtjaga andis võitjaks E. Martma 10 p. (100%), 2., 3. E. Siirma ja A. Helisalu 6¹/₂ p., 4., 5. N. Raadiko ja E. Tamar 6 p., 6., 7. A. Pausk ja R. Talve 5 p., 8) A. Pupart 4 p., 9) R. Ööpik 3 p. jne.

Enne viimast võistlust, mis toimub 4. aprillil prefektuuris, järjestuvad võistlejad:

1) E. Martma 34¹/₂ p., 2) E. Siirma 28¹/₂ p., 3) A. Helisalu 27 p., 4., 5. N. Raadiko ja A. Pausk 24¹/₂ p., 6) E. Tamar 24 p., 7) P. Okk 21 p., 8) K. Talve 17 p., 9) A. Pupart 16¹/₂ p.

On selge, et sünn ei suuda viimane turniir järjestuses palju ületusi pakkuda, arvatud välja vahet 4, 5. ja 6. koha suhtes.

Treeninglaskmisi Saaremaa politseis

Politsei suvine laskeperiood lõpeb teatavasti hilissügisel — oktoobris, millal toimuvad üleriigilised politseiüksuste vahelised laskevõistlused. Neil võistlusil igauks püüab saavutada parimat, seepärast võistlused ja neile ettevalmistamine on väsitavad. Pärast võistlusi on talvise laskeperioodi algul mõnekuine puhkus päris mõnus. Kuid laskeala ei salli pikka puhkust, kohe kiipub tase langema. Püüdlikumad laskurid püüavad endid vormis hoida tubaste sihtimisharju-

tustega — „kuiva“ drilliga. „Kuiv“ drill läheb aga viimaks igavaks. Vahelduseks ja enesekontrolliks on tarvis aeg-ajalt relvast ka „pauku teha“. Üksinda, võib-olla ka mõne kaaslasega, laskerajal lastes ei saavuta laskur pinget, mis vajaline parima väljapigistamiseks. Seepärast asja huvitavamaks tegemiseks ja kõigi laskurite väljatoomiseks on otstarbekas korraldada treeninglaskmisi omavaheliste võistluste näol.

Seda silmas pidades Kuressaare Politsei-ametnike Kogu võimalust mööda korraldab oma liikmeile treeninglaskmisi püstolist (FN kal. 7,35) ja väikekal.-püssist. Laskmised toimuvad õppe- ja palgapäevil, millal kõik ametnikud on jaoskonnas koos.

Tänavu alustati laskmistega jaanuaris, lastes väikekal.-püssist. Veebruaris oli laskmine püstolist, ühel ajal talviste ametlike klassiharjutuste täitmisega. Kava kohaselt oleks märtsis võistlus püstolist ja vahelduseks järgneval kuul väikekal.-püssist.

Tohiks loota, et selline treening aitab kaasa ametnike lasketaseme püsimiseks vajalisel korral, kergendades seega ametlike klassiharjutuste täitmist.

Et pinget ja huvi tõsta, pani Kogu juhatuse juba eelmisel aastail välja püstoli alal rändauhinna — väärtuslikud nahkköites albumid — millede omandamiseks võistlused jätkuvad.

Jaanuaris peetud väikekalibri-püssist laskmisel, kus lasti 3 põhiasendist à 5 lasku, oleks nimetada järgmised üksiktulemused:

Meisterklassis 1. koht — asjaaj. A. Kirs — 139 s.;

I klassis 1. koht — konst. A. Vahi — 133 s.;

II „ 1. „ — komiss. A. Kurg — 118 „

III „ 1. „ — konst. H. Heinmets — 126 „

Klassidesse liigitamisel on aluseks võetud ametli sõjapüssi klassid. Veebruaris korraldatud püstolist laskmisel saavutasid (15 lasuga):

Meisterklassis 1. ja 2. koht — asj. A. Kirs ja konstaabel E. Vallaste, kumbki 119 silma;

I klassis 1. koht — kordnik N. Kitt — 115 s.;

II „ 1. „ — sekret. F. Orb — 109 „

III „ 1. „ — konst. H. Heinmets — 113 „

Võrreldes eeltoodud lasketulemusi varemil laskmisil saavutatud tulemustega, võib nentida väikest taseme langust, mis tõenäoselt tingitud talvisest külmast ilmast.

Kahjuks peab tähendama, et Kuressaare Kriminaalpolitsei ametnikud, kes üleriigilisel

Suusatajate saabumine N.-Jõesuhu

Suusatamisvõistlus Narva politseis

5. märtsil s. a. korraldas Narva Politseiametnike Kogu Spordisektsioon N.-Jõesuus Kogu liikmete omavahelise võistluse suusatamises.

Võistluse kavas oli: 10 km suusatamine võistlusklassile ja 5 km suusatamine vanemaile ametnikele suusatamismärgi katsevõistlusena.

Võistlejaid oli 10 km distantsil 11 ja 5 km distantsil 6.

Võistlusi oli tulnud jälgima rohkesti kaasametnikke ja teisi asjahuvilasi. Samal ajal korraldas Spordisektsioon ka suusatajate ühise väljasõidu N.-Jõesuu metsadesse. Kuna lumeolud olid vahepeal N.-Jõesuus tunduvalt paranenud ja ilm oli võistlusiks soodus, õnnestusid võistlused kui ka suusatajate väljasõit kõigiti hästi.

tuntud tugevate politseilaskuritena (ametkond tulnud korduvalt üleriigilisel politseiüksuste vahelisel võistlusil esikohale), ei võtnud eeltähendatud laskmisist osa. Kuid tuleb loota, et järgmisel korral, kui teenistuskohused võimaldavad, näeme ka krim.-ametnikke laskerajal kõrvuti teistega võistlemas.

See soov on eriti põhjendatud tõsiasjaga, et laskealal nõrgemal on alati tugevamailt midagi õppida.

Võistlusajal muutus ilm sulaks, mis andis ka tunda võistluse tulemusile.

Tehnilisi tulemusi 10 km suusatamises:

1. allkonstaabel A. Kivisto, aeg 45 min. 19 sek.,
2. v.-kordnik J. Villo, aeg 47 min. 06 sek.,
3. kordnik A. Nurmeste, aeg 49 min. 08 sek.,
4. konstaabel H. Kukk, aeg 51 min. 46 sek.,
5. kordnik A. Raudsepp, aeg 52 min. 15 sek.,
6. v.-kordnik V. Ahas, aeg 53 min. 06 sek.

5 km suusatamises (vanemaile ametnikele):

1. assistent O. Tagamets, aeg 27 min. 05 sek.,
2. allkonstaabel H. Reimal, aeg 27 min. 37 sek.,
3. abikomissar A. Kook, aeg 31 min. 29 sek.,
4. van.-assistent A. Piirisild, aeg 31 min. 33 sek.,
5. kordnik J. Tamm, aeg 31 min. 37 sek.

Kõik võistlejad ületasid suusatamismärgi nõuded ja saavutasid suusatamismärgi. 5 km suusatamises saavutas naisvõistlejana pr. E. Raudsepp tubli aja 32 min. 42 sek.

Pärast suusatamisvõistlusi oli võistlejate abikaasade poolt „Jõetares“ korraldatud ühine teelaud suusatajaile.

Suusatajate väljasõidust osavõtjad olid kõigiti rahul ja avaldasid soovi, et Spordisektsioon korraldaks ka tulevikus, kui lumeolud seda lubavad, veel ühiseid väljasõite N.-Jõesuu metsadesse.

Suusatamisvõistlusil oli peakohtunikuks kriminaalkomissar A. Mägiso.

Võitja allkonstaabel A. Kivisto suusatamas

Läti likvideerib osa vanglaid.

Läti kriminaaldepartemangu direktor K. Veitmanis, tulnud tagasi inspeksioonireisilt Latgaliast, seletas, et kohtuministerium likvideerib kuritegevuse vähenemise tõttu rea vanglaid. Esma-joones likvideeritakse vangla Ludzas, nii et pärast 1. aprilli 1939. a. jääb Latgaliasse ainult kaks vanglat — Daugavpils ja Reseküsse.

1940. aastaks on kohtuministerium määranud likvideerimisele Ventspilsis vangla ja veel mitu väiksemat vanglat.

K. Veitmanis kinnitab, et pärast 15. maid 1934. a. on kuritegevus järjekindlalt vähenenud. Latgalias on vangimajaga karistatavate tegude arv vähenenud ligikaudu 50 prots. Kuritegevuse vähenemise põhjuseks peab K. Veitmanis uue korra soodsat mõju, harjumuskurjategijate suhtes tarvitu- tusele võetud kaitseabinõusid ja karistuse kannud vangide eest hooldamise laiendamist ja süvendamist.

Pidurite proovimise keeld tänavail.

Riia linnavalitsus otsustas täiendada linna liiklemismäärust autopidurite proovimise keeluga linna tänavail ja teil. Viimasel ajal on pandud lähele, et paljud jõuvankrite omanikud katsetavad oma sõidukite pidurite korrasolekut asfaltteedel ja rikuvad seega tänavakatet. Edaspidi on pidurite proovimine linnavalitsuse loata keelatud linna piires asuvail tänavail ja teil.

Naine vangladirektoriks.

Hiljuti vabanes Kesk-Rootsis asetseva Väexjö keskvangla direktori koht ja sinna määrati vangla kauaaegne arst dr. Ruth Grubb. Pikaajalise töötamise tõttu vanglas on dr. Ruth Grubb omandanud vajalisi kogemusi ka meesvangide kohtlemises.

„Aulik kohus, ärge mind oodake!“

Baaselis oli kohtuprotsess, mille kaaskaebelane tahtis kohtuga teha tema arvates teravmeelset nalja, mis aga lõppes süüdlasele kurvalt. Trükikojaomanikul A. Vidneril, kes peetuse pärast mõisteti 15 kuuks vangi, oli kaaslasena keegi sakslane, kes aga põgenes. Protsessipäeval ta võttis kaugekõne kohtusse ja ütles telefoniteel: ärge aulik kohus teda oodaku, ta on juba pääsenud Saksa- maale ja sealt ei saadavat teda enam kätte.

Šveitsis selgitati aga, et kaugekõne on võetud Prantsusmaale kuuluvast Elsass-Lothringist ja Šveitsi politsei palvel vahistati pettur veel samal päeval ja pidi alustama teekonda tagasi Baaseli.

Viini „vabatahtlik päästeühing“ likvideerus.

Viinis kaua aega töötanud „vabatahtlik päästeühing“, mis oli organiseeritud Eesti vabatahtlike tuletoorjehingute taoliselt, lõpetas oma tegevuse, kuna kogu organisatsioon ühes varandusega võeti Viini linnavalitsuse poolt üle ja hakkab edaspidi reorganiseeritud kujul töötama Viini linnatuletoorje päästemeeskonnana. Viini „vabatahtlik päästeühing“ oli selle linna üldtuntud omapärasusi.

Vabariigi Presidendi käskkirjaga 20. veebruarist s. a. annetati teenetemärke alljärgnevaile politseiametnikele: politseinspektor Leonhard Pruunmaa'le ja Tallinna-Harju abiprefektile Boris Nykänen'ile — Valgetähe III kl. teenetemärk, Viru-Järva kriminaalkomissarile Nikolai Pääbo'le — Valgetähe IV kl. teenetemärk, Poliitilise politsei abikomissarile Eduard Kapsta'le — Kotkaristi IV kl. teenetemärk; Rapla jaoskonna politseikomissarile Rein Loosaar'ele, Keila jaoskonna politseikomissarile Eduard Raig'ile, Tartumaa 1. jaoskonna politseikomissarile Bernhard Kolk'ile, Tartu tervishoiu jaoskonna politseikomissarile Johannes Kodres'ele, Tartu linna 3. jaoskonna politseikomissarile Karl Tärk'ile, Paide jaoskonna politseikomissarile Voldemar Põder'ile, Pärnumaa 1. jaoskonna politseikomissarile Jaan Reio'le, Irboska jaoskonna politseikomissarile Oku Sade'le ja Narva 2. jaoskonna politseikomissarile Viktor Püvi'le — Valgetähe IV kl. teenetemärk, Tallinna-Harju kriminaalpolitsei vanem-assistendile Tõnis Rõuk'ile, Tallinna-Harju kriminaalpolitsei vanem-assistendile Oskar-Johannes Rull'ile, Tallinna-Harju krimi- politsei assistendile Vilhelm-August Teet's'ile, Tallinna 6. jaoskonna politseiabikomissarile Rudolf Kivimäe'le, Nõmme jaoskonna politseiabiko- missarile August Kahn'ile, poliitilise politsei as- sistendile Artur Talvet'ile, poliitilise politsei as- sistendile Gustav Velling'ile, Tallinna Kopli poli- tseijaoskonna konstaablile Pärtel Ehassalu'le, Tallinna Sadama politseijaoskonna konstaablile Julius Maandi'le, Varbola rajooni konstaablile Harjumaal Eduard Lepp'ale, Palupera rajooni konstaablile Tartumaal August Paluoja'le, Joala rajooni konstaablile Virumaal Rudolf Haava'le, Põrsalu rajooni konstaablile Aleksander Nõu- kander'ele, Kaarma-Suure rajooni konstaablile Alek- sander Väli'le, Enge-Kaelase rajooni konstaablile Jaan Joosep'ile, Erastvere rajooni konstaablile Jaan Kurg'ile ja Vilo 2. rajooni konstaablile Jaan Tamm'ele — Valgetähe V kl. teenetemärk, Tallinna-Harju prefektuuri allkonstaablile Aug- ust Naarits'ale, Rakvere politseijaoskonna all- konstaablile Alfred Kivi'le ja Raudteepolitsei allkonstaablile Karl Matheas'ele — Valgetähe teenetemärgi I kl. medal, Tallinna-Harju pref- ekt, vanem-kordnikule August Sild'ile, Tallinna- Harju prefektuuri vanem-kordnikule Mihkel Aru- kaevu'le ja Tallinna-Harju prefektuuri vanem- kordnikule Osvald Ilves'ele — Valgetähe teenete- märgi II kl. medal, Tallinna-Harju prefektuuri kordnikule Karl Põldema'le ja Tartu-Valga pre- fektuuri kordnikule Eduard Lilla'le — Valgetähe teenetemärgi III kl. medal ja Tallinna-Harju prefektuuri autojuhile Mihail Salm'ile — Valge- tähe teenetemärgi II kl. medal.

Politseitalituse poolt on antud load

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks:

Tallinna Linna Pandimajale Tallinnas, Ma- neezi 4, maksvusega 5. jaanuarini 1940, Elsa Trummerile Albu vallas, Aravetel, maksvusega 22. detsembrini 1939, Gustav Otto p. Laasile

Paides, Turuplats 17, maksvusega 4. jaanuarini 1940, Valter Villemi p. Kariisile Haapsalus, Karja 14, maksvusega 1. jaanuarini 1940, Käina Majandusühisusele Käinas, maksvusega 25. novembrini 1939, Väike-Maarja Tarvitajateühisusele Väike-Maarjas ja Kiltsis, maksvusega 31. detsembrini 1939, Hans Andrese p. Saulile Märjamaa alevikus, maksvusega 31. jaanuarini 1940, Nikolai Madise p. Schröderile Massu vallas, Kõmsil, maksvusega 10. jaanuarini 1941, Arnold Mihkli p. Leesmaale Simunas, maksvusega 27. novembrini 1939, Karksi Ühiskauplusele Nuia alevikus, maksvusega 18. jaanuarini 1940, Harald Gustavi p. Vohrmannile Viljandis, Tartu 6, maksvusega 22. jaanuarini 1941, Friedrich Hansu p. Martinsonile Tallinnas, Tartu 1, maksvusega 18. jaanuarini 1940, Oskar Peetri p. Ritsonile Valgas, Kesk t. 21, maksvusega 22. detsembrini 1939, Põlva Majandusühingule Põlva alevikus, maksvusega 31. detsembrini 1941, Paide Kaubatarvitajateühingule „Iva“ Paides, Pikk 1, maksvusega 31. jaanuarini 1940, Volde- mar Jaani p. Kaasikule Põlva alevikus, maks- vusega 5. veebruarini 1940, Viljandi Eesti Põl- lumeeste Seltsi Kaubandusosakonnale Vana- Võidu vallas, Oiul, maksvusega 29. jaanuarini 1941, Kärstnas, maksvusega 4. veebruarini 1941, Voldemar Juhani p. Schmidtile Jõgeval, Suur t. 28, maksvusega 1. veebruarini 1940, Liisa Jaani t. Kambile Lihula alevikus, maksvusega 10. veebruarini 1940, ja Rudolf Augusti p. Veskele Võrus, Jüri 16-a, maksvusega 19. veeb- ruarini 1940;

laskemoonaga kauplemiseks: Tallinna Eesti Majandusühisuse Keila kauplu- ses Keilas, Raekoja plats 3, maksvusega 5. au- gustini 1939, Jaan Johani p. Ungverele Elvas, Kesk t. 31, maksvusega 23. detsembrini 1939, Alviine Peetri t. Sabinile Rapla alevikus, maks- vusega 1. jaanuarini 1940, Mustvee Majandus- ühisusele Mustvees, Tartu 28 ja Lohusuu, maksvusega 3. jaanuarini 1940, Johann Johani p. Lõmpsil Nuia alevikus, maksvusega 30. jau- nuarini 1940, Mustvee Majandusühisuse haru- kauplustele — Avinurme vallas, Ulvil, maks- vusega 24. jaanuarini 1940, Tudulinna, maks- vusega 3. jaanuarini 1940, Laius-Tähkvere val- las, Sadalas, maksvusega 17. jaanuarini 1940, ja Torma vallas, Kõnnus, maksvusega 28. jau- nuarini 1940, Avinurme vallas, Mõisakülas, maksvusega 1. märtsini 1940, Haapsalu Tarvi- tajateühisuse „Ökonoomia“ juhatusele Oru val- las, Linnamäel, maksvusega 7. augustini 1939, Fromhold Johani p. Kilomannile Rõuge alevikus, maksvusega 28. jaanuarini 1940, Iisaku Tarvitajateühisusele Iisaku alevikus, maksvu- sega 7. veebruarini 1940, Alatskivi Tarvitajate- ühingule Alatskivi vallas ja mõisas, maksvusega 18. veebruarini 1940;

laskeriistade parandamiseks: Tõnis Tõnise p. Heinlaidile Suure-Jaanis, Vil- jandi 22, maksvusega 5. jaanuarini 1941;

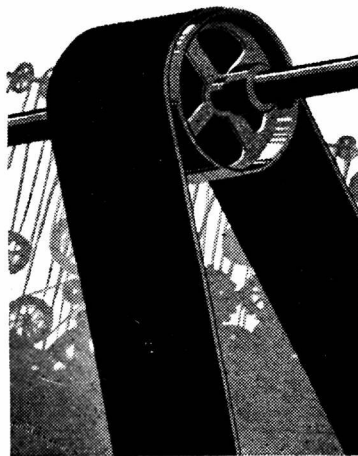
laskeriistade valmistamiseks kodukäsitööna: Johannes Peetri p. Nepole Kilingi-Nõmmes, Kiriku 12, maksvusega 28. jaanuarini 1940.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/1 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—, Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja: **H. Põldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Soovitab oma laost soodsate hindadega

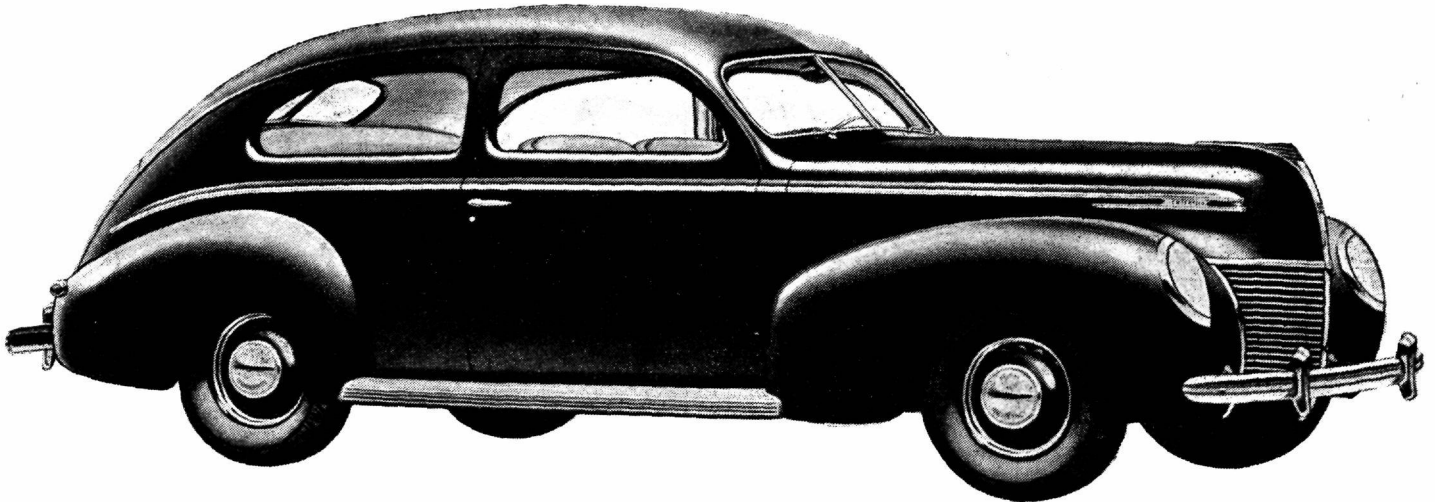
Inglise masinarihmad ja ühendajad. Bahco võtmed ja torutangid. Kruustan- gid, kombineeritud tangid. Igasugused kreis-, kapp- ja kaatersaed. Raua puur- masinad, plekikäärid. Raua saelehed, babiit, tihendused. Mõõdulindid, suplerid. Öberg-viilid. Elektroodid. Merihein, mööblikarvad jne.

A-S. TÖÖSTUSTARVE

TALLINN, Vene tän. nr. 11. Telefon 481-41

UUT 1939. A. FORDILT

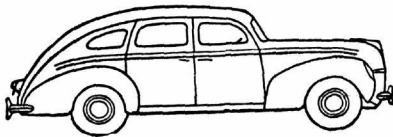
3 V-KAHEKSAID

8-sil. V-kujulised mootorid — aero-dünaamiline ehitusviis — õlipidurid — teraskere — killunematu klaas — vaikne käik — tõukelevendajad — odavad hinnad.

95 hj. Mercury 8

85 hj. De Luxe Ford V-8

60 hj. Ford V-8

VOLILINE FORD ESINDUS

A/S. MOBILE

Tallinn, Pärnu mnt. 21. Tel. 417-50.

Jälle on Ford hämmastanud automaailma, valmistades täiesti uue Mercury 8-ksa ja kaks uut Ford V-8. Need autod on kõige paremad kogu Fordi ajaloos — suured, odavad ja kaunid. Kõik on maailmakuulsa Fordi tüüpi. Enne kui ostate uue auto — proovige uusi Forde. Need on nüüd meil näha.

A.-S. Vennad Kimberg

TRAADI- JA NAELATEHASED

Tallinn

Kontor: Nunne tän. 26 Telefon 448-17

Tehased: Katusepapi 35 Telefon 304-34

Meie valmistame:

NAELU -- lati-, katuse-, papi-, vormi-, side-, sadulsepa-, saapa- jne.

KABJANAELU • OKASTRAADI OBADUSI

TRAATI — haljast, põletatud, tsingitud, vasetatud, lakeeritud, vedru-, telegraafi-, klaasimis- jne.

OKASTRAATI • HOBUSERAUDU

NEETE — rauast, vasest, alumiiniumist.

Hää

kohv kosutab!

Valige oma lemmiksort:

viljakohvidest

Nr. 1 HIND 25 s.	Nr. 2 HIND 30 s.	Nr. 3 HIND 35 s.
------------------------	------------------------	------------------------

uba-viljakohvidest

Nr. 1 HIND 45 s.	Nr. 2 HIND 50 s.	Nr. 3 HIND 60 s.	Nr. 4 HIND 75 s.	Nr. 5 HIND 90 s.
------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

**Eesti Kaupmeeste
Majanduskeskus A.-s.**

TALLINN — ESTONIA P. 27

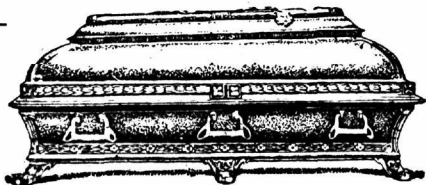
Mood dikteerib

A
W
A
S

jalanõud

Tallinn, V. Karja 9

Matusetalitus A. Meldorf

Tallinn, Sakala 28 (end. V. Tartu mnt. 1).

Suures HAUARISTE, puusärke, pärgi,
valikus plaaite jne. Oma surnuvankrid.

TSHEHOSLOVAKI CENTROKOMISE V. ŠVEC.

Import

AGENTUUR

Tallinn, Vene tänav 19, telefon 458-99

Eksport

**A
S H^y MOSER & K^o**

TALLINN, PIKK TÄNAV 19, TELEFON 437-47

Soovitat rikkalikus valikus tasku- ja käekelli maailmakuulsa H-y MOSER & C-ie vabrikust Le Locle Schweiz. Seina-, laua- ja äratuskelli. Kette, käevõrusid, kuld- ja hõbeasju. Parimat rootsi kristalli.

Jällemüüjaile meie oma kelli müügiks ei anna, mispärast neid saab ainult meie juurest.

KÕIGE VANEM PUUSÄRGIÄRI JA MATUSETALITUS TALLINNAS

J. ja E. VILDT asut. 1847. a.

Liivalaia 24, Tatari nurgal. Telefon 456-45.

Odavamim puusärkide ja matusetarvete ostukoht.
OMA SURNUVANKRID.

PLEKI-VASESEPA TÖÖKODA

A. A M A N

TALLINN, Rüütli t. 4. Tel. 430-19

Tehakse kõiksugu pleki- ja vasesepatöid ehitustel kui ka töökojas: katuse katmine, korstnatele tuulekaitseid, plekkahju keski, vaskplekist pliidikatlaid ja igasuguseid parandustöid.

Riidevärvimistööstus

Glome

Tallinn, Paldiski mnt. 25, tel. 452-61

AKTSIASELTS TALLINNA KÕIEVABRIK
JOHN CARR'I PÄRIJAD.

Tallinn, Kopli tänav 33.
Telefon 439-79.

**TKV - sisal- ja
kokosmatid.**

Nõudes ainult TALLINNA KÕIEVABRIKU tooteid, olete kindel, et saate hinnaväärilist kaupa.

E S T O N I A

Valge saal

Igal õhtul

kabaree - eeskava
kodu- ja välismaa artistide
osavõtul

MUUSIKA * TANTS

Mängib

„Four-Swingers“

Teater-Restoran

alumisel korral

Külmad suupisted „FRIGIDAIRE“
elektrikülmetusest

SOE BAAR * LÕUNAD

Kella 1/29 - 1/21 õhtul mängib
kontsert-trio

Pühapäeviti lõunakontsert k. 2-4

Suurimas valikus
riide- ja pudukaupu leiade
Viru Majandusühingu
riidekaupluses
Rakveres, Lai tän. nr. 19, telefon nr 86

Rakvere raudteejaama
einelaud

Viljakauplus
Helene Ing
Rakveres, Tallinna tn. nr. 30, tel. 351

Konservitööstus
A. M. Anderson
Kala- ja aedviljakonservid
Tallinn

Sõjaväe Majandusühisus
Rakvere Osakond
Rakveres, Lai tän. nr. 17, tel. 79

Voldemar Eenmaa
Toiduainetekauplus
Rakveres, Malmi tän. nr. 19

Firma S. J. Taich
Rakveres
Vaksali tän. nr. 22, telefon nr. 176

P. Aettik
Toiduainetekauplus
Rakveres, Vaksali tn. nr. 12.

Raadio-, jalgrataste- ja elektritarveteäri
L. Kalme
Rakveres, Laada tän, nr. 35

A-S. „EESTI SIID“
VABRIKULADU
Rakveres, Tallinna tän. nr. 25

Restoran
„VIRU“
Rakveres, Vaksali tän. nr. 1

Moeäri
„OKO“
Rakveres, Tallinna tän. nr. 35

Jüri Maran
Turuteemaja Rakveres

Esietendusokino „Helios“

Tallinn, Viru tänav nr. 4.

Linastab parimaid **A-S. „ESTOFILMI“**
saksa, prantsuse, inglise ja ameerika filme.

Kontor: Tallinn, Roosikrantsi 1, tel. 486-94.

1 KROONI KUUS

350 KROONI

suudate kindlasti panka sisse maksta oma lapse arvele. Selle väikese sissemaksuga kogute lapse täisealiseks saamiseni

suuruse kapitali. On aga Teil võimalik rohkem säästa, siis kasvab ka kapital vastavalt suuremaks.

Sellega kindlustate lapse tulevikku ja valmistate rõõmu enesele ja temale.

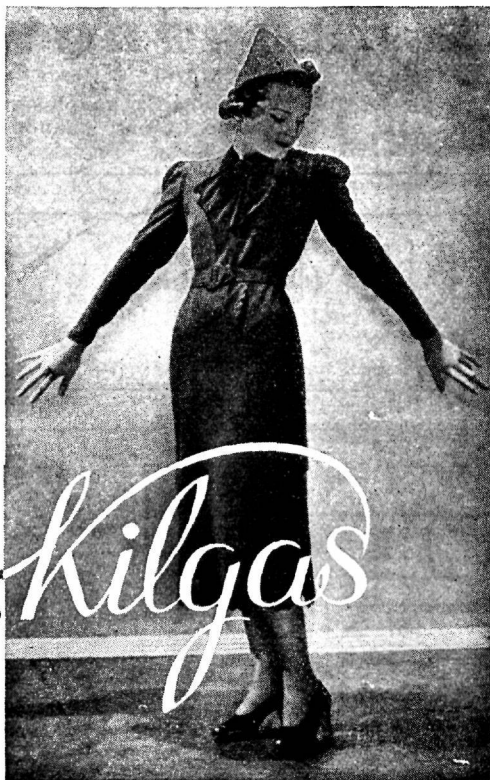
Seepärast

JUBA TÄNA

astuge lähemasse ühispanka või Ü. K. Eesti Rahvapanka ja avage oma lapse nimele hoiuarve ja makske sinna järjekindlalt iga kuu kindel summa.

Hoiuarveid avavad kõik ühis pangad, hoiu- ja laenukassad ja ka

Ü. K. EESTI RAHVAPANK TALLINNAS, S. KARJA 19.

Soodsaima hinnaga ostate

soome kohvi,
kompotti,
pähkleid,
rosinaid,
sidruneid,
apelsine,
grape fruiti,
viinamarju ja
banaane

Aedvilja Keskühisuselt

Ladu: Pühavaimu 13, Tallinnas, telef. 457-99

Speditsiooniäri

Eugen Neuber & Ko.

Tallinn, Vene 11-a, kort. 7 Telefon 448-82

Ü. K. S. film – Tallinn.

Artur-Karl Herodes

Tallinn, Vana Viru tän. 3. Telef. 450-11.

Alaline suurladu:

tapeete, tammeparketti, saareparketti, linoleumi. Metlahi põrandate ja seinaplaate, „DERMAS“ põrandate valmistamiseks kivi-, puu- ja asbestmassist.

Naha-, jalanõude- ja
hobuseriistadekauplus

NIKOLAI BŌSTROV

Tallinn, Veneturg 1 (Narva m. pool). Tel. 313-13.

Kaluritele, jahimeestele ja nende perekonnaliikmetele soovitab oma laost ja kauplusest kala- ja jahimeeste veekindlaid nahast ja kummisaapaid, A-S. „Globus-Union“ jalanõusid, kalosse ja botikuid. Täielik valik. Hinnad mõõdukad.

Filmikontor „ARS-FILM“ *Hooaja* *parimaid*

Tallinn, Vabadusplats 5. Telefon 452-15.

filme.

Paramount International Corporation'i, New York, esindus Eestis.

Tallinn, V. Karja nr. 1.
Tel. 447-59

PARAFILM

Telegrammi aadress:
„Parafilm“.

Kondiitriäri **E. PLASMANN,** endine G. HEINMANN. ja kohvik

Soovitab mitmekesiseid ja maitsvaid kondiitrisaadusi parimas kvaliteedis.

Tellimiste peale: torte, jäätist, magussööke.

K. A. Rütman & Ko

Tallinn, Pärnu m. 9, tel. 466-72 ja 466-71

Seebikivi
Kampvooli
Söögisoodat
Kloorlupja

ja teisi keemiaaineid ja happeid
alati laos. MÜÜK ainult en-gros.

O-Ü.

E. SPORLEDER

TALLINNAS

TELEFON: 457-16 ja 457-17.

Speditsoon

Süte- ja koksimport

A/S. „Rotermann'i Tehased“

TALLINNAS * end. Chr. Rotermann, asut. 1829. a.

Teraviljaveskid
Suurpagartööstus
Ehitusraua-osakond
Auto-osakond

OSAKONNAD: Tartus, Viljandis, Narvas, Pärnus.

**A
I
N
O**

80 SNT.
1KG

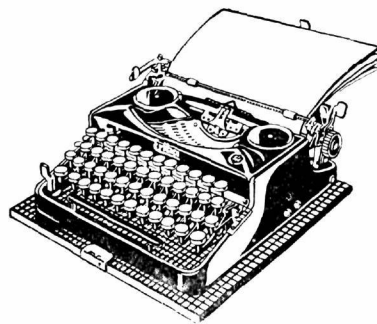
TAIMEVÕI

„ENDLA“—V. PALIAS

Tallinn, Maakri 28. Telefon 313-60

Valmistab
parimaist tooraineist:

karamelle,
šokolaadi,
šokolaaditooteid ja marmelaadi

Erika

on Teie edu abiline . . .

Hiijuti valis Tallinna-Harju Kriminaalpolitsei ametkond paljude võistlevate firmade hulgast „Naumann-Erika“ kirjutusmasina (83,3% üldtellingimise arvust), mis parimaks tõenduseks „Erika“-kirjutusmasina headusest!

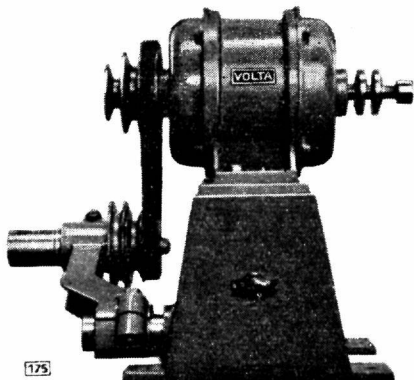
AINUESINDAJA EESTIS:

Kr. SAAR & Ko

TALLINN, VIRU 3. TARTU, RAEKOJA 2

A-S. „Volta Tehased“

Tallinn, Soo tän. 27. Kodukeskjaam tel. 477-66

GAASIKAITSE VARJENDITE
GAASIKURNAD JA VENTILATSIION.
ELEKTRI- JA KEEVITUSSEADED ALA-
LISELE JA VAHELDUVALE VOOLULE.
ISEIMEVAD TIIBRATASPUMBAD.
ELEKTRI-TRIIKRAUAD LIHT-
JA TULEOHUTUS EHTUSVIISIS.
ELEKTRI-KEEDUPLAADID.

Lääne-Eesti Ühispank

Märjamaal, oma majas.

Telefonid 32 ja 70.

Äriseis 31. detsembril 1938. a.

Aktiva		Passiva	
Kassa, jooksv. arv., väärtused	131.958.12	Kapitalid	215.788.14
Diskonteerit. vekslid, laenud	1.029.427.15	Hoiusummad	645.143.81
Korrespondendid	64.84	Passiv- ja riikliikud laenud	215.834.29
Garantii deebitorid	37.741.—	Korrespondendid	60.034.37
Varad	36.409.39	Väljaantud garantiid	37.741.—
Muud	2.292.40	Tuleva aasta tulud	21.194.21
		Muud passivad	25.882.98
		1938. a. puhaskasu	16.274.10
	Bilanss 1.237.892.90		Bilanss 1.237.892.90

Panga liikmete arv — 2562.

Pank annab laene, võttes kuni 6% aastast, võtab raha hoiule, makstes 5 prots. intresse, ja toimetab kõiki pangaooperatsioone.

Narva Linaketramise Manufaktuur

Vabrik: Narvas. Kontor: Tallinn, Pärnu mnt. 11

Valmistab linaseid riideid:

pesu-, voodi-, laua-, kleidi-,
mööbli-, käterätiku-, väljaõblemise
jne. ning

uuemates mustrites:

piketekke, päevatekke, põ-
randavaipu, voodiesiseid vaipu; purje-,
presendi-, impregneeritud mantli- ja
põrandariideid.

Müügil kõigis suuremais manufaktuurärides üle maa.

Tarvitage majapidamises:

LODIX kingakreemi ja polituuri.

SIDOL metalli- ja aknapuhastajat.

SIGELLA poonimisvaha, moppi ja polituuri.

SOPAL plekkide kõrvaldamise vedelikku.

SIRAX küürimispulbrit.

Pole paremat!

VALMISTAJA:

A/S. SIDOL COMPANY

TALLINN, SOO TÄNAV 29.

BMW

Üldtunnustatud
politsei ja sõjaväe

MOOTORRATAS

Rumeenia politsei paraadil BMW mootorrattastel

Politseis ja sõjaväes tarvitusel suurel hulgal:
Saksas, Lätis, Nõukogude Venes, Bulgaarias,
Rumeenias, Kreekas, Hollandis, Hollandi-Indias,
Pärsias, Hiinas ja paljudes Lõuna-Ameerika riikides, nagu Columbias, Boliivias jne.

Ainuesindaja: **LIER & ROSSBAUM** Viru 7, Tallinn.

Teadaanne.

Käesolevaga teatab Riigi Viljasalv, et alates 12. märtsist s. a. tuleb müügile endise jõusööda asemele uues koosseisus karjasööta, mille segu on järgmine:

rukis	50%
sojatangud	30%
linaseemnekoogid	20%
Kokku	100%

Hind 12 senti, ühes kotiga 12,50 senti kg, franko saatejaam Tallinnas. Igasse kotti on mahutatud karjasööta 75 kg.

Sigadesööda müük sünnib endises koosseisus ja hinnaga, kusjuures igasse kotti on mahutatud 100 kg.

Müük teostub endises korras.

Ühtlasi juhime põllupidajate tähelepanu sellele, et piiratud tagavarade tõttu ostaksid jõusööta ainult need põllupidajad, kellel selle järgi tõsine tarvidus.

RIIGI VILJASALV.